

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΔ' | ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308 | 15 ΟΚΤ. | 1 ΝΟΕΜ. 1985 | ΑΡΙΘ. 20-21

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Η ΠΕΙΝΑ



Για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας πείνας συνήλθε από 9 έως 13 Ὀκτωβρίου στο Ζάππειο Μέγαρο Σύσκεψη εκπροσώπων τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ὕστερα ἀπὸ πρωτοβουλία τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ. Στὴ φωτογραφία ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος μὲ ἀφρικανόπουλα κατὰ τὴ διάρκεια ἐκδηλώσεως στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ ὑπὲρ τῶν πεινασμένων παιδιῶν τῆς Ἀφρικῆς.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία καὶ ἡ πείνα. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Στοιχεῖα θεολογικῆς λειτουργικῆς. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Θεολογικὸν ἑορτολόγιον. — Ἰωάννου Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικῆς, κανονικῆς καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Δημόσθην Σαθράμη, Ὁ ἑορτασμός στὴ Γερμανία τῆς 1.100ῆς ἐπετείου ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἁγ. Μεθο-

δίου. — Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου, Ταξιδιωτικοὶ ὁδηγοί. — Πρωτοπρ. Νικολάου Στασινοπούλου, Ἐνοριακὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. — Ἰ. Μ. Χατζηφώτη, Ἡ Ἁγία-Σοφία τῶν ἐθνικῶν καμῶν. — Οἱ φοιτητὲς τοῦ Ποιμαντικοῦ στήν Παλαιστίνη. — π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Οἱ «νέες αἵρέσεις» στὴν Εὐρωβουλὴ. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Εἰδήσεις ποῦ ἐνδιαφέρουν τοὺς ἐφημερίους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ*

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Δ'

Ἦδη ὁ Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων ὁμιλεῖ γιὰ τὴν διαμονὴν τῆς Παναγίας στὸν Ναό, χωρὶς νὰ κἀν λόγον γιὰ τὴν ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων³¹, ἐνῶ ὁμιλεῖ γιὰ ἄλλες θεομητορικὲς ἑορτές³². Ἡ ἑορτὴ, ποὺ ἀνεπτύχθη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ β' ἡμίσαιος τοῦ 7ου αἰῶνος, περὶ τὰ τέλη τοῦ 7ου ἢ τὶς ἀρχὰς τοῦ 8ου αἰῶνος ἐξ Ἱεροσολύμων εἰσήχθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Γι' αὐτὸ ὁ Γερμανὸς Α' Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (715-729/730), ποὺ ἐξεφώνησε δύο λόγους εἰς τὴν ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων, τὴν χαρακτηρίζει ὡς «ἀρτυίμνητον»³³. Στὰ τέλη τοῦ 8ου αἰῶνος ὁ Ταράσιος Κωνσταντινουπόλεως ἐξυμνεῖ τὴν ἑορτὴν σὲ εἰδικὴν ὁμιλίαν του³⁴. Κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ 9ου αἰῶνος ὁ ἐπιφανὴς βυζαντινὸς θεολόγος καὶ ὑμνογράφος Γεώργιος Μητροπολίτης τῆς Νικομηδείας (στὴ Βιθυνία)³⁵ μὲ τὶς τρεῖς ὁμιλίαις του εἰς τὰ Εἰσόδια³⁶ καὶ μὲ τὰ ἰδιόμελα, τὰ ὁποῖα συνέθεσε γιὰ νὰ ψάλλωνται εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῆς 21ης Νοεμβρίου³⁷, συνετέλεσε εἰς τὴν λαμπρότερην διαμόρφωσιν τῆς ἑορτῆς. Ἡ ἑορτὴ περιέχεται εἰς τὸ Μηναλόγιον τοῦ Βασιλείου Β' (976-1025), ὁ δὲ Μανουὴλ Α' Κομνηνὸς (1143-1180) καθιέρωσε ταύτην «ἀπρακτον», δηλ. ἡμέραν ἀργίας³⁸. Ἡ ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων προεβλήθη ἐπίσης μὲ τοὺς λόγους τοῦ Νικήτα τοῦ Παφλαγονίου (8ος αἰὼν)³⁹, τοῦ μοναχοῦ Ἐπιφανίου (9ος αἰὼν)⁴⁰, τοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ (886-912)⁴¹, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας Θεοφυλά-

κτου (1030,—1126)⁴², τοῦ Ἰακώβου μοναχοῦ Κοκκινοβάφου⁴³, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Ἰσιδώρου (14ος αἰὼν)⁴⁴ καὶ ἄλλων.

Στὴ Δύσι ἡ ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων ἦταν ἀσφαλῶς γνωστὴ στοὺς Ἕλληνας τῆς Σικελίας καὶ κάτω Ἰταλίας, ἀλλὰ γενικὰ δὲν εἶχε καθιερωθῆ μὲσα εἰς τὰς διάφορας λατινόγλωσσας δυτικὰς περιοχάς. Μόλις τὸ 1371 ἐπέτρεψεν ὁ Πάπας Γρηγόριος ὁ 11ος τὸν ἑορτασμὸν τῶν Εἰσοδίων εἰς τὴν Avignon. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Πάπα Γρηγορίου γιὰ τὴν ἑορτὴ ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπίδρασιν, ποὺ εἶχαν ἐπάνω του οἱ διηγήσεις τοῦ ἀπεσταλμένου εἰς τὴν Κύπρον Philippe de Maizières, στὸν ὁποῖον εἶχε κάμει ἐντύπωσιν ὁ ἐνθουσιασμὸς, μὲ τὸν ὁποῖον ἡ ἑορτὴ ἑορταζόταν εἰς τὴν Κύπρον. Ὁ Πάπας ἐπέτρεψε εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν ἑορτασμὸν μόνο στοὺς Φραγκισκανοὺς, ἀλλὰ σὲ λίγο τὸν ἐπέτρεψε καὶ στοὺς κύκλους τῆς παπικῆς κούρας.

Τὸν 15ο αἰῶνα ἡ ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων γνώρισεν εἰς τὴν Δύσιν ταχυτάτην ἐξάπλωσιν. Ὁ Πάπας Πῖος ὁ 4ος ἔκαμε δεκτὴν τὴν ἑορτὴν εἰς τὸ ρωμαϊκὸν λειτουργικὸν «Ἔρωρολόγιον». Ὁ Πάπας ὅμως Πῖος ὁ 5ος τὸ ἔτος 1568 διέγραψε τὴν ἑορτὴν ἕνεκα τῶν μὴ ἱστορικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἀκριτῶς περιελήφθησαν εἰς τὸ περιεχόμενον αὐτῆς. Ὁ Πάπας Σίξτος ὁ 5ος δὲν ἔδειξε ἀπολύτως ἀρνητικὴν στάσιν. Ἀρκέσθηκε εἰς τὸ νὰ διαγράψῃ τὶς παραδόσεις ποὺ «ποιητικῆ ἀδεία» εἶχαν εἰσαχθῆ εἰς τὸν ἀποκρῦφον Πρωτευαγγελίου τοῦ Ἰακώβου καὶ εἰσήγαγε τὸ μέχρι σήμερον κατ' οὐσίαν ἰσχύον εἰς τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς Τυπικὸν, μὲσα εἰς τὸ ὁποῖον — χωρὶς νὰ ἔχη ἐξαλειφθῆ τελειῶς ἡ ἐπίδρασις τῶν ἀποκρῦφων διηγήσεων — προβάλλεται τὸ βαθύτερον συμβολικὸν νόημα τῆς ἑορτῆς, τὸ ὁποῖον προεβλήθη καὶ ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξον βυζαντινὴν κηρυκτικὴν παράδοσιν. Τὸ κέντρον τοῦ βάρους δὲν πέφτει εἰς τὴν εἴσοδον τῆς τριετοῦς Παρθένου στὸν Ναό, ἀλλὰ εἰς τὴν συνεχῆ πνευματικὴν «παρουσίαν» καὶ «προσφορὰν» τῆς Παρθένου στὸν Θεόν⁴⁵.

στειρωτικῶν λαγόνων προσαγομένην εἰς τὰ Ἅγια ἁγίαν γονήν, τὴν ἀειπαρθένον τοῦ Θεοῦ Μητέραν, Migne 'Ε.Π. 107, στ. 12-24.

42. Θεοφυλάκτου Ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, Λόγος εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ἱπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ὅτε προσηνέχθη τῷ ναῷ παρὰ τῶν γεννητόρων αὐτῆς, Migne 'Ε.Π. 126, στ. 129-144.

43. Ἰακώβου μοναχοῦ, Κοκκινοβάφου, Λόγος γ' «ἐκλεγείς ἀπὸ τῶν Θεῶν Γραφῶν εἰς τὸ «Ἐγένετο τριετής ἡ παῖς», κ.λπ., Migne 'Ε.Π. 127, στ. 600-632.

44. Ἰσιδώρου Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, Λόγος β' «εἰς τὴν εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων εἰσοδὸν τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας», Migne 'Ε.Π. 139, στ. 40-72.

45. B. Capelle, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 299-300. Πρβλ. H. — J. Schulz, Marienfeste, σ. 67. Ἰω. Ε. Ἀναστασίου ἔνθ' ἄνωτ.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 243 τοῦ ὑπ' ἀρ. 19 τεύχους.

31. Ἰω. Ε. Ἀναστασίου, ἔνθ' ἄνωτ.

32. Δ. Παλάνου, Πατρολογία, σ. 536.

33. Γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως, Λόγος γ' καὶ δ' «εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς Θεοτόκου», Migne 'Ε.Π. τόμ. 98, στ. 292-320. Ἰω. Ε. Ἀναστασίου, αὐτόθι, σ. 453.

34. Ταράσιου Κωνσταντινουπόλεως, Λόγος εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Ἱπεραγίας Θεοτόκου, Migne 'Ε.Π. τόμ. 98, στ. 1481-1498.

35. Στυλιανοῦ Παπαδοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ.

36. Γεωργίου Νικομηδείας, Λόγος στ' «εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Ἱπεραγίας Θεοτόκου» καὶ Λόγος ζ' εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν, Migne 'Ε.Π. τόμ. 100, στ. 1490-1456.

72. Αὐτόθι, στ. 1528. Στυλιανοῦ Παπαδοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ.

38. Ἰω. Ε. Ἀναστασίου, ἔνθ' ἄνωτ.

39. Ὁ Νικήτας Παφλαγῶν εἰς λόγον του, ἀναφερόμενον «εἰς τὸ γένεσιν τῆς Ἱπεραγίας Θεοτόκου», τονίζει, ὅτι οἱ γονεῖς αὐτῆς Ἰωακείμ καὶ Ἄννα «αὐτὴν τριετίζουσαν, καθὼς ἠῤῥξαντο, δῶρον ἀνάγοντες ἐκαρποφόρησαν τῷ Θεῷ» (Migne 'Ε.Π. 105, στ. 23).

40. Ἐπιφανίου μοναχοῦ, Λόγος περὶ τοῦ βίου τῆς Ἱπεραγίας Θεοτόκου, Migne 'Ε.Π. 120, στ. 186-216.

41. Λέοντος τοῦ σοφοῦ, Λόγος β' «εἰς τὴν ἐκ

ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΟΝ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ

III. ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

3. Ο ΘΕΙΟΣ ΠΑΡΑΓΩΝ

«Ὁ Κύριος μετὰ σοῦ».

Μεγαλειώδη χαρακτηρισμὸν χρησιμοποιοῖ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ, ὅταν ὀνομάζη τὴν Παναγίαν Παρθένον τῆς Ναζαρέτ «Κεχαριτωμένην». Περικλείει δὲ ἡ ἀρχαγγελικὴ προσφώνησις «Χαίρε, Κεχαριτωμένη» μίαν σπουδαίαν διαπίστωσιν· ὅτι Αὐτή, πρὸς τὴν Ὁποίαν «ἐπέβλεψεν» ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ καὶ τὴν καλεῖ νὰ ἀποδεχθῆ ὡς «δούλη Κυρίου» τὸ μέγα μυστήριον, κατὰ τὸ ὁποῖον «ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ υἱὸς τῆς παρθένου γίνεται», εἶναι πλήρης χαρίτων καὶ ἀγιότητος. Ἀληθῶς «κεχαριτωμένη» ὑπαρξίς.

1. Ἀσφαλῶς, προκειμένου νὰ γίνῃ Μητέρα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, θὰ ἔπρεπε πράγματι νὰ εἶναι «ἀγία, ἀγίων μεΐζων».

Θὰ ἐβάσταζεν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς «τὸν πάντων ἀγίων ἀγιώτατον Λόγον». Καὶ ἐπομένως, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, τὸ ἐκλεκτὸν δοχεῖον ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ «ἐχωρεῖτο» ὁ Ἀπερίγραπτος Θεός, διὰ νὰ ἔλθῃ ἐπὶ γῆς ὡς ἄνθρωπος, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ὅτι ἅγιον, ὅπως καὶ ἦτο πράγματι ἡ Παρθένος Μαρία, «ὁ ναὸς ὁ ἅγιος, τὸ τῆς θεότητος δοχεῖον, τὸ παρθενικὸν ὄργανον, ὁ βασιλικὸς θάλαμος» (βλ. Δοξαστικὸν ἀποστίχων 8ης Σεπτεμβρίου). Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς σημαίνεται μονολεκτικῶς μὲ τὴν λέξιν «κεχαριτωμένη».

Ἄλλ' ἔχει καὶ ἄλλην διάστασιν, βαθυτέραν, αὐτὴ ἡ ὑπεροχικὴ λέξις καὶ ἔννοια. Συνδέεται ἀναπόσπαστα μὲ τὴν συνέχειαν τῶν λόγων τοῦ ἀρχαγγέλου· «Ὁ Κύριος μετὰ σοῦ». Καὶ ἀποκαλύπτει τὴν ἐνεργεῖαν τῆς θείας χάριτος, ἐκ τῆς ὁποίας προήλθεν ὡς ἐξαίρετος καρπὸς ἡ Κεχαριτωμένη. Ἡ Παρθένος Μαρία ἔκανε ὅ,τι ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν Τῆς, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὰ μέτρα τῆς ἀνθρωπίνως δυνατῆς ἀγιότητος. Ὁ ἰδικὸς Τῆς ζῆλος, αἱ ἰδικαὶ Τῆς προσπάθειαι καὶ οἱ ἀγῶνες διὰ τὴν πρόοδον εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀγιότητα Τῆν ἔφεραν—σὺν Θεῷ πάντοτε— εἰς ὑψηλὰς βαθμίδας καὶ περιωπὴν ἀγιότητος. Καὶ ὅταν πλέον Ἐκεῖνη ἔδειξεν ὅτι ἀξιοποιοῖ ὅλας Τῆς τὰς διαθέσεις καὶ τὰς δυνατότητας, τότε Τῆν «ἐπισκιάζει» περαιτέρω ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑπεραυξάνει καὶ πολλαπλα-

σιάζει τὴν ἀγιότητά Τῆς, πολὺ πέραν ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα μέτρα καὶ ὅρια, καὶ τὴν ἀναδεικνύει «κεχαριτωμένην» ἐκ θείας δυνάμεως πλέον.

«Ὁ Κύριος μετὰ σοῦ», λέγει πρὸς Αὐτὴν ὁ ἀρχάγγελος. Ὁ Κύριος Σε προητοίμασε, Σε προκατήρτισε, Σε ἀνέδειξε «παναγίαν» καὶ «κεχαριτωμένην» ὑπαρξίν. Καὶ τώρα Σε καλεῖ νὰ ὑψωθῆς «ὑψηλότερον τῶν οὐρανῶν» ὡς Θεοτόκος. Θὰ εἶναι ἔτι μᾶλλον τώρα «Ὁ Κύριος μετὰ σοῦ». «Πνεῦμα Ἄγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ Σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει Σοι», διὰ τὴν ὑπερφυᾶ ἐκ σοῦ γέννησιν τοῦ Θεοανθρώπου-Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος τοῦ κόσμου.

Ἄς τὸ γνωρίζουν λοιπὸν οἱ χριστιανοὶ—καὶ ἄς τὸ μάθῃ ὁ κόσμος— ὅτι ἔτσι ἐργάζεται ὁ Θεὸς τὸ ὄλον ἔργον τῆς σωτηρίας μας. Εἰς τὴν ἀνθρωπίνην προσπάθειαν καὶ τὸν ζῆλον θὰ ὀφείλεται μέχρις ἐνδὸς σημείου ἡ πνευματικὴ μας κατάρτισις καὶ ἠθικὴ πρόοδος. Ἐνῶ δὲ «ὁ Θεός ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ἡμῖν» καὶ αὐτὸ τοῦτο «τὸ θέλει καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας» διὰ τὴν σωτηρίαν μας (Φιλιπ. 6' 13), ἔτι μᾶλλον ἀναλαμβάνει ἡ χάρις Του, «τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα», νὰ καλύψῃ τοὺς ὑπὲρ ἄνθρωπον ὅρους τῆς σωτηρίας («καὶ τὰ ὑπὲρ ἄνθρωπον διαπράττεται» βλ. γ' τροπάριον ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς. Πρβλ. καὶ Ρωμ. γ' 23-24).

2. Ἐνα δὲ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἤρχισε μὲ ἀνθρωπίνην προσπάθειαν καὶ ὀργάνωσιν, ἀλλ' ἔφθασεν εἰς αἴσιον πέρας διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, εἶναι καὶ ὁ ὑπέροχος ἀγὼν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παλιγγενεσίας. Διὰ τὴν ἀνάγκησιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ Ἔθνους μας—ἕστερα ἀπὸ μακρὰν δουλείαν τεσσάρων αἰώνων— συνέβαλον τὸ κατὰ δύναμιν οἱ ἀγῶνες τῶν πατέρων μας καὶ αἱ ἥρωικαὶ πράξεις καὶ θυσίαι τῶν ἐθνικῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὸ γιγάντειον αὐτὸ ἔργον εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον θαῦμα τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς προστασίας τῆς Παναγίας, καὶ ἐν μέρει μόνον καρπὸς τοῦ ἥρωισμοῦ τῶν πατέρων μας.

Ὁμολογουμένως, εἰς τὸν τεράστιον καὶ πολυχρόνιον αὐτὸν ἀγῶνα, προμαχοῦν καὶ θυσιάζονται ἥρωικὰ στελέχη τοῦ Ἔθνους. Πατριάρχαι ἀπαγχονίζονται ἀρχιε-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 255 τοῦ ὑπ' ἀρ. 19 τεύχους.

ρεις ὑψώνουν λάβαρα ἀπελευθερωτικά· κληρικοί πρωτοστατοῦν καὶ φέρουν τὰ ὄπλα κάτω ἀπὸ τὸ ράσον, καὶ μοναχοὶ συμπαρίστανται εἰς τὴν κάλυψιν καὶ τὸν ἀνεφοδιασμὸν καὶ τὴν συντήρησιν τῶν ἐθνικῶν ἀγωνιστῶν. Κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ὁ παλμὸς τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς νίκης κινήτοποιεῖ καὶ ἐμψυχώνει τοὺς ζηλωτὰς τῆς ἐλευθερίας. Καὶ οἱ πανέλληνες διαθέτουν τὰ πάντα, καὶ ὕλικά καὶ πνευματικά μέσα, καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν των, διὰ τὴν ἐπέλευσιν τὸ εὐτυχὲς ἀποτέλεσμα.

Πέραν τούτων ὁμοῦς συνεργεῖ ὁ Θεός· καὶ σκέπει τὸ Ἔθνος ἢ Παναγία. Ἄλλως θὰ ἦτο ἀδύνατον μία μικρὰ δύναμις, στερουμένη τῶν ἀπαραιτήτων ὑλικῶν μέσων, ἢ ὑπόδουλος Ἑλλάς, νὰ ἐλευθερωθῇ, ἂν δὲν ἐπεσκίαζε τοὺς ἀγωνιστὰς ἡ εὐλογία τοῦ Παντοδυναμίου.

Ὁ σπόρος τῆς ἐλευθερίας εἶχε ριφθῆ ἀπὸ τοὺς πρωταγωνιστὰς τοῦ ἐθνικοῦ ἐκείνου Ἔπους — τὸν Ρῆγαν καὶ τοὺς λοιπούς. Καὶ ὁ σπόρος ἐδλάστηκε, ποτιζόμενος μὲ τὸν ἰδρώτα καὶ τὰ δάκρυα καὶ τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ καὶ τῶν πρωτοπόρων τοῦ Ἀγῶνος. Ἀνδραγαθήματα σπουδαῖα ἐπηκολούθησαν· καὶ ἡγεσία στρατιωτικὴ καὶ πολιτικὴ ἡμιλλᾶτο εἰς ὀργάνωσιν καὶ προσφοράς καὶ θυσίας καὶ κατορθώματα. Ἀλλὰ τὴν ἀξιοποίησιν καὶ τὴν δικαίωσιν τοῦ Ἀγῶνος ἀπειρογάσθη ἡ κραταιὰ καὶ πανσθενὴς βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ὑπέριμαχος Στρατηγός, ἡ Παναγία, εἰσακούει τὰς δεήσεις τοῦ ἀπευθύνοντος πρὸς Αὐτὴν οἱ ἀγωνιζόμενοι εἰς τὰ μέτωπα τοῦ Ἀγῶνος καὶ εἰς τὰ μετόπισθεν. Καὶ ὁ Πανάγαθος Θεὸς ἐπιβραβεύει τὸ δίκαιον τοῦ δούλου ἔθνους· καὶ χαρίζει εἰς αὐτὸ τὴν νίκην καὶ τὴν ἐλευθερίαν.

Δόξα τῷ Θεῷ, πάντων ἐνεκεν.

Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια... ἀναγράφει τὸ ἀπελευθερωθὲν Ἔθνος.

Καὶ ὁ πιστὸς χριστιανὸς διδάσκεται τὴν μεγάλην ἀλήθειαν· ὅτι, τόσον ἡ ἐθνικὴ ἐλευθερία τῶν λαῶν, ὅσον — καὶ δὴ πρωτίστως — ἡ ἠθικὴ ἐλευθερία ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν» (Ματθ. α' 21), εἶναι ἔργον, τὸ ὁποῖον ὁ μὲν ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἐπιδιώκῃ καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ ἐπιτύχῃ, ὁ δὲ Θεὸς θὰ τὸ ἐλοκληρώσῃ εἰς τοὺς ἀξιόους τῆς ἐλευθερίας.

Εἶθε, ἀγωνιζόμενοι καὶ ἀπαλλασσόμενοι ἀπὸ τὴν τυραννίαν παθῶν καὶ κακιῶν, καὶ «ἄξια τῆς μετανοίας (καὶ τῆς ἐλευθερίας) ἔργα πράσσοντες» (Πράξ. κς' 20), νὰ διατελοῦμεν πάντοτε — ὡς ἄτομα καὶ ὡς ἔθνος — ὑπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν προστασίαν καὶ σκέπην τῆς ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

4. ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΙΟΝ ΜΗΝΥΜΑ

«Ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποιαπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος».

Ἀπροσδόκητον ἐπίσκεψιν δέχεται εἰς τὸν οἶκον τῆς ἡ Παναγία Παρθένος. Οὐράνιος ἐπισκέπτης αἰφνιδίως παρουσιάζεται ἐνώπιόν τῆς, διὰ τὴν νὰ τῆς ἀναγγεῖλῃ τὸ μῆνυμα τὸ μέγα καὶ νὰ τῆς ἀποκαλύψῃ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ. Ἐνώπιον τοῦ ἀπροσδοκῆτου ἐκείνου γεγονότος ταρασσεται· «ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ». Καὶ ὅταν ἡ παρου-

σία τοῦ οὐρανοῦ αὐτοῦ ἐπισκέπτου, συνωδευθῆ ἀπὸ ἀποκαλύψεις πρωτοφανεῖς καὶ πρωτακούστους, τότε Ἐκείνη περισσότερο ἐκπλήσεται καὶ «διελογίζετο ποιαπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος». Καὶ ἐκείνη μὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὸ μῆνυμα τὸ οὐράνιον καὶ μὲ πλήρη ὑποταγὴν εἶπεν· «ἰδοῦ ἡ δοῦλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου». Καὶ ἠξιώθη νὰ γίνῃ ἡ Μητέρα τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἄς προσέξωμεν καὶ τὴν στάσιν τὴν ὁποίαν ἐτήρησε κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ ἀγγέλου, καὶ ἄς ἐμβαθύνωμεν εἰς τὴν πληροφορίαν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ ὅτι «ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ καὶ διελογίζετο ποιαπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος».

1. «Ἴδοῦσα διεταράχθη». Ἀσφαλῶς, διὰ μίαν παρθένον σεμνὴν, μία ἀπροσδόκητος ἐπίσκεψις, μία αἰφνιδία παρουσία ἐνώπιόν τῆς ἐνός ἀγνώστου ἦτο ἀφορμὴ ταραχῆς. Ἀλλ' Ἐκείνη ἡ ὁποία ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου «κεχαριτωμένη» ἀπεδείχθη ὅτι ἦτο δυνατὸς τοιαύτη καὶ ἡ χάρις τῆς σεμνότητος, ἡ ὁποία πρέπει νὰ περιουσιάζῃ τὰς νεάνιδας, ἰδιαίτερος τὴν ἐχαρκτηρίζεν. Καὶ αὐτὴ ἡ ταραχὴ, τὴν ὁποίαν σημειώνει ὁ Εὐαγγελιστής, σημαίνει τὸ ἐρύθημα τοῦ προσώπου ποῦ παρουσιάζεται εἰς τὰς σεμνάς νεάνιδας, καὶ τὴν ὄλην συστολὴν μὲ τὴν ὁποίαν ἀντίκρουσε τὸν οὐράνιον ἐπισκέπτην.

Δυστυχῶς, μὲ τὴν ἐξέλιξιν ποῦ ὑπάρχει εἰς τὴν ἐποχὴν μας, βλέπομεν νὰ ὑποχωροῦν τέτοιες ἐκδηλώσεις. Καὶ ἡ συστολὴ τῶν νέων βλέπομεν νὰ γίνεταί σπανιότερα. Καὶ τὴν ἐν γένει σεμνότητα τὴν ὁποίαν θὰ ἠθέλαμε νὰ βλέπωμεν εἰς τὴν νεολαίαν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, δὲν τὴν βλέπομεν εἰς ὅσῃν ἔκτασιν θὰ ἔπρεπε.

Τὰ παράδειγμα τῆς Παναγίας, ἡ ὁποία μὲ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀρχαγγέλου «διαταράσσεται», πρέπει νὰ εἶναι πρότυπον καὶ ὑπογραμμισμὸς, ἰδιαίτερος διὰ τὴν νέαν γενεάν. Διότι, ἅμα λείψῃ ἡ σεμνότης καὶ ἡ συστολή, καὶ εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν ἐμφανίζεται ἡ θρασυτης τὴν ὁποίαν οὐχὶ σπανίως ἀντικρύζομεν, τότε τὰ σημεῖα εἶναι ἀνησυχητικά, καὶ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι κανεὶς αἰσιδόξος, ὅταν ἀπουσιάζῃ ἡ κοσμιότης ἀπὸ τοὺς νέους.

Εἶναι βεβαίως εὐχάριστον ὅτι μέσα στὴν κοινωνίαν ὑπάρχει καὶ ἡ ὑγιὴς μερίς, καὶ δυνάμεθα νὰ καμαρώσωμεν ἀρκετὴν μερίδα νέων καὶ νεανίδων ποῦ διατηροῦν τὴν χάριν, τὴν σεμνότητα, τὴν κοσμιότητα, τὴν εὐπρέπειαν, τὴν ἀγνότητα· καὶ εἶναι ἡ μερίς αὐτὴ ἐλπίς καὶ θεμέλιον διὰ μίαν καλύτεραν αὐριον καὶ διὰ μίαν κοινωνικὴν ἀνάπλασιν. Ὁ Θεὸς νὰ εὐλογῇ τοὺς σεμνοὺς, τοὺς ἐναρέτους καὶ κοσμίους νέους καὶ νεάνιδας.

2. Ἀλλ' ἂν ἡ Παναγία Παρθένος «διεταράχθη» ἀπλῶς ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ ἀρχαγγέλου, διεταράχθη πολὺ περισσότερο «ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ». Ὅταν ἐκείνη τῆς ἀπευθύνῃ τὸ οὐράνιον μῆνυμα, Ἐκείνη καταλαμβάνεται ἀπὸ ἰσχυρὸν δέος. «Χαῖρε, κεχαριτωμένη ἡ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί». Λόγια τόσον τιμητικά, τόσον ὑψηλά καὶ

μεγαλειώδη! Και προσφώνησις ἡ ὁποία δὲν εἶναι συνήθης, ἀλλὰ προέρχεται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔχει τὰ δειγματο ἐξαιρετικοῦ γεγονότος. Ἐλλόγως Ἐκείνη «ἰδοῦσα διετραβάχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ».

Εἶναι γνωστόν, καὶ τόσοσὺν ἡγεθες, τὸ νὰ κολακεύεται ὁ ἄνθρωπος· καὶ δὲν εἶναι σπανία ἢ περίπτωσις εἰς τὰς νεάνιδας, ὅταν ἀκούουν λόγια τιμητικὰ καὶ κολακευτικὰ, νὰ αἰσθάνωνται εὐχαρίστησιν καὶ καμάρι διὰ τὰ καλὰ λόγια καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς χάριτός των. Ἄλλ' ὅμως ἡ Παναγία καὶ ἐν προκειμένῳ παρουσιάζεται ὑπόδειγμα. Μολογόντι ἀκούει τόσοσὺν τιμητικὰ λόγια καὶ αἰσθάνεται ὅτι ἔχουν ὑπερκόσμιον προέλευσιν, ἐν τούτοις ἔχει τὴν συναίσθησιν ὅτι τίποτε τὸ ἐξαιρετικὸν δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν ἑαυτὸν της. Καὶ ἐκπλήσσεται καὶ συστέλλεται διὰ μίαν τόσοσὺν ὑψηλὴν διάκρισιν.

Παράδειγμα εἰς κάθε ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος εἶναι πρόθυμος νὰ ἀκούῃ ἐπαίνους, πολὺ δὲ περισσώτερον εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι προκαλοῦν τὸν ἔπαινον. Παράδειγμα δι' ὄλους καὶ δι' ὄλας πού μετέρχονται τὰ πάντα διὰ νὰ προκαλέσουν ἐντύπωσιν καὶ νὰ ἀποσπάσουν ἐπευφημίας καὶ λόγια κολακευτικὰ. Ἡ Παναγία ἀντιθέτως· ἐνῶ ἡ ἴδια δὲν ζητεῖ ἐπευφημίας καὶ ἐπαίνους, καὶ ἐνῶ οὐσιαστικῶς εἶναι ἀξία διὰ πάντα ἔπαινον, ἀποφεύγει τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν, ἐξ ἄλλου δὲ παρουσιάζεται μὲ ἀρετὴν τελειοτάτην, προσωπικότης ἀληθῶς «Παναγία», ὥστε νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ ἐκλεγῇ, ἀνάμεσα εἰς ὄλας τὰς γυναῖκας, ὄχι μόνον τὰς συγχρόνους της, ἀλλὰ καὶ ὄλων τῶν αἰώνων, διὰ νὰ γίνῃ Μητέρα τοῦ Υἱοῦ Του. Αὐτὸ εἶναι τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ πρέπον. Νὰ θέλῃ ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ ἔχῃ ἀρετὴν καὶ προσωπικότητα θεοφιλεῖ· συγχρόνως δὲ νὰ ἔχῃ ταπεινὸν φρόνημα· καὶ νὰ καταβάλλῃ προσπάθειαν συνεχῆ νὰ οἰκοδομητῆαι καὶ νὰ προάγεται κατὰ Θεόν. Νὰ ἀφίγη δὲ εἰς τὸν Θεὸν τὴν περαιτέρω εὐλογίαν καὶ κρίσιν. Αὐτὸ ἀκριθῶς συνέδη μὲ τὴν προσωπικότητα τῆς Παρθένου, ἡ ὁποία, μὲ τιαύτας ἐξαιρετοὺς προϋποθέσεις, καὶ ἐνῶ ἔχει συνειδησιν μαρτυροῦσαν ὅτι εἶναι «ἐνώπιον Κυρίου ἄμιμπος» (Λουκ. α' 6), ἐν τούτοις «διετραβάχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ» καὶ τῷ εὐαγγελισμῷ τοῦ ἀρχαγγέλου.

3. Ἄλλ' ἐνῶ διαταράσσεται, δὲν χάνει τὴν αὐτοκυριαρχίαν της· ἀλλὰ σκέπτεται καὶ κρίνει. «Διὰ

λογίζεταί ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος;» Ἐχει ὅλην τὴν ψυχραιμίαν, διὰ νὰ κρίνῃ τὴν περίπτωσιν καὶ νὰ σκεφθῇ, ποίας προελεύσεως εἶναι, καὶ τί σκοπὸν ἔχει τὸ μῆνυμα· «ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος;» Πρὸ πάντων δὲ τὴν ἀπασχολεῖ κατὰ πόσον εἶναι ἀνθρώπινον ἢ θεῖον τὸ μῆνυμα. Καὶ ὅταν αἱ θαυμασταὶ ἐκδηλώσεις τὴν πείθουν ὅτι ὄντως εἶναι θείας προελεύσεως, καὶ ὅτι εἶναι οὐράνιος ἀπεσταλμένος ὁ ἄγγελος, τότε παύει νὰ ἀνησυχῇ. Καὶ τὸ «μὴ φοβέσθω» τοῦ ἀρχαγγέλου τὴν εὐρίσκει ἐτοιμὴ νὰ ἡρεμήσῃ καὶ νὰ ἀποκριθῇ: «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου».

Παράδειγμα πάλιν διὰ κάθε ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος εἰς στιγμὰς πού δοκιμάζεται καὶ διέρχεται κάποιαν κρίσιν, πρέπει νὰ διερωτᾶται· ποίας προελεύσεως εἶναι ἡ κρίσις; «ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων;» (Ματθ. κα' 25). Καὶ ὅταν τὰ πράγματα πείθουν ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε ταῦτα καὶ κἀκεῖ ζητεῖ, ὅση δυσκολία καὶ ἀνυπάρχη καὶ ἀνἀκόμη φαίνονται ἀνώτερα ἀπὸ τὰς δυνατότητάς μας, ὁ πιστὸς μόνον αὐτὴν τὴν στάσιν ὀφείλει νὰ τηρῇ: «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου». Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀπόκρισις κάθε χριστιανικῆς ψυχῆς. Ἀρκεῖ νὰ δείχνουν τὰ πράγματα ὅτι εἶναι θέλημα Θεοῦ. Καὶ ὅταν δείχνουν ὅτι τὸ συγκεκριμένον μας πρόβλημα εἶναι καθήκον καὶ ἀξίωσις τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, ἢ δοκιμασία τῆς πίστεώς μας, ὀφείλει ὁ χριστιανὸς νὰ εἰρηνεύῃ, νὰ μὴ ἀνησυχῇ, νὰ ἐμπιστευέται τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὸ θέμα πού τὸν ἀπασχολεῖ εἰς τὴν χάριν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ λέγῃ: «ἰδοὺ ἡ (ψυχὴ μου) δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου».

Αὐτὰς τὰς σκέψεις, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἄς ἐπενεῖνῃ εἰς τὰ καθ' ἑαυτὸν ὁ κάθε ἕνας ἐξ ἡμῶν. Καὶ ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὧσων διημερίφθησαν κατὰ τὴν παρουσίαν τοῦ ἀρχαγγέλου ἐνώπιον τῆς Παναγίας Θεοτόκου ἄς θελήσωμεν, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡμεῖς νὰ ἐμφανίζωμεθα ἔτσι, ὥστε ἡ σεμνότης καὶ ἡ κοσμιότης καὶ ἡ εὐπρέπεια νὰ χαρακτηρίξῃ τὴν ζωὴν μας καὶ τὴν κοινωνίαν μας· καὶ ἡ συναίσθησις τῆς ἀναξιοτήτος νὰ μᾶς ὠθῇ εἰς καλλιέργειαν τῆς προσωπικότητός μας καὶ εἰς ἀνάπτυξιν τῆς ἀρετῆς· καὶ ἀκόμη ἄς ἀσκηθῶμεν εἰς τὴν ἀπόλυτον ὑποταγὴν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, ἵνα ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος εἶναι πάντοτε μετὰ πάντων ἡμῶν. Ἀμήν.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΚΑΤΗΧΗΤΩΝ

Τὸ Φροντιστήριον Ὑποψηφίων Κατηχητῶν ἀρχίζει τὴ λειτουργία του γιὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 1985-86. Ἡ φοίτησις στὸ Φροντιστήριον εἶναι μονοετῆς καὶ οἱ παραδόσεις τῶν μαθημάτων γίνονται κάθε Σάββατο στὶς ὥρες 3.30 - 7.30 μ.μ. Στὸ Φροντιστήριον ἐγγράφονται οἱ ἔχοντες ἀπολυτήριον τουλάχιστον Λυκείου ἢ ἰσοτίμου Σχολείου.

Οἱ ἐγγραφὰς γίνονται καθημερινὰ καὶ κατὰ τὶς ὥρες 9.00 π.μ. - 1.30 μ.μ. στὴ γραμματεία τοῦ Φροντιστηρίου (Γ. Γενναδίου 14, Μονὴ Πετράκη, γραφεῖο 9, τηλ. 7238.360).

Ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά:

α) Ἀντίγραφο ἀπολυτηρίου λυκείου ἢ βεβαίωσις σπουδῶν ἀνωτέρας ἢ ἀνωτάτης σχολῆς, β) 2 φωτογραφίες.

Ἡ ἐναρξὴ τῶν μαθημάτων θὰ γίνῃ τὸ Σάββατο 2 Νοεμβρίου 1985, ὥρα 5.30 μ.μ. στὴν αἴθουσα διαλέξεων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας στὴν ἀνωτέρω διεύθυνση.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ**
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

434. Ποιὸ τροπάριο πρέπει νὰ ψάλλεται κατὰ τὸ Ψυχосάββατο τῆς Πεντηκοστῆς ἀντὶ τοῦ «Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν...», τὸ «Μνήσθητι, εὐσπλαγγνε, καὶ ἡμῶν...» ἢ τὸ «Ὁ βάθει σοφίας...»; (Ἐρώτησις Πανοσ. Ἱερομ.Μ.Δ.).

Τὰ δύο γνωστὰ νεότερα ἔντυπα «Τυπικά», τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Βιολάκη, δὲν συμφωνοῦν. Τὸ πρῶτο ὀρίζει τὸ «Μνήσθητι, εὐσπλαγγνε...» τοῦ Μεγάλου Σαββάτου καὶ τὸ δεύτερο «Ὁ βάθει σοφίας...», τὸ νεκρώσιμο δηλαδὴ ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας, γιὰ τὴν θεωρεῖ τὸ «Μνήσθητι, εὐσπλαγγνε...» ὡς μὴ κατάλληλο (βλ. ὑπόσημ. 14 στή σελ. 388 τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1921: «...Τὸ Τυπικὸν δὲ τοῦ Κωνσταντίνου ἀγνωστοῦμεν πόθεν ἀρυσάμενον ἔθηκε καὶ σήμερον τὸ τοῦ Μ. Σαββάτου Ἐπιτροπὴ εὐσπλαγγνε...», ὅπερ ἡ Ἐπιτροπὴ εὐρίσκει ἀπροσφύες, καὶ ὥρισε τὸ ἀ' ἀπολυτίκιον τῶν ψυχῶν...»). Τὸ «Τυπικὸν» τοῦ ἁγίου Σάββα δὲν κάνει λόγο καθόλου γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Τὰ νεότερα ἐξ ἄλλου χειρόγραφα Ἁγιορειτικὰ «Τυπικά» ἢ σιγοῦν, ὅπως τὸ «Τυπικὸν» τοῦ ἁγίου Παύλου, ἢ ὀρίζουν τὸ «Μνήσθητι, εὐσπλαγγνε...», ὅπως τὰ «Τυπικά» Γρηγορίου, Διονυσίου, Κωνσταντίνου καὶ τοῦ ἱερομονάχου Μεθοδίου, ἢ προτιμοῦν τὸ «Ὁ βάθει σοφίας...», ὅπως τὸ «Τυπικὸν» τῆς Μονῆς Ξηροποτάμου. Ἴσως ἀνάλογη ποιικιλία παρουσιάζουν καὶ τὰ ἄλλα νεότερα μοναχικὰ «Τυπικά» τῶν μονῶν τοῦ ἁγίου Ὁρους ἢ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ, ποὺ δὲν μᾶς ἦταν προσιτά. Ἴσως ὁμοίως αὐτὸ δὲν θὰ ὠφελοῦσε καὶ πολὺ, γιὰ τὴν τέτοια θέματα δὲν λύνονται μὲ, τρόπον τινά, «πλειοψηφικὸν» σύστημα.

Ἡ δυσχέρεια τῆς ἀπαντήσεως ὀφείλεται σὲ δύο λόγους: Πρῶτο στὸ ὅτι τὸ Ψυχосάββατο τῆς Πεντηκοστῆς βρίσκεται μεταξὺ ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τῆς Ἀναλήψεως (Παρασκευὴ) καὶ τῆς ἑορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς. Ἔτσι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ψαλλῆ κατ' αὐτὸ τὸ «Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ...», γιὰ τὴν ἔχει ἀποδοθῆ ἢ ἑορτῆ, ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ «Εὐλογητὸς εἶ, Χριστὲ Θεὸς ἡμῶν...» τῆς Πεντηκοστῆς ἢ τὸ «Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν...», ποὺ ἀρχίζει νὰ ψάλλεται ἀπὸ τῆς Δευτέρας τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τὸ παράλληλο παράδειγμα τοῦ Σαββάτου τῶν Ἀπόκρεω δὲν μᾶς βοηθεῖ, γιὰ τὴν ἐκεῖ ψάλλεται τὸ «Εἶδομεν τὸ φῶς...», ποὺ ἐδῶ δὲν χωρεῖ.

Ἡ δευτέρα δυσχέρεια προέρχεται ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν ἀρχαιοτέρων μαρτυριῶν, ποὺ θὰ διαφώτιζαν τὸ πρόβλημά μας. Τὸ «Εἶδομεν τὸ φῶς...» ἢ τὰ ἀπολυτίκια ποὺ ψάλλονται ἀντ' αὐτοῦ ἔχουν εἰσαχθῆ προσφάτως στὴ θεία λειτουργία, μᾶλλον κατὰ τὴν

περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας. Ἔτσι δὲν ἔχουμε γι' αὐτὰ μαρτυρίες ἀπὸ τὰ χειρόγραφα οὔτε ἀπὸ τοὺς πατέρες ποὺ ἐρμήνευσαν τὴν θεία λειτουργία. Ὁ μακαριστὸς καθηγητὴς Παναγιώτης Τρεμπέλας μᾶς βεβαιώνει ὅτι στὰ 80 καὶ πλέον χειρόγραφα, ποὺ χρησιμοποίησε γιὰ τὴν ἐκδοσὶ τῶν λειτουργιῶν, σὲ κανένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἀπαντᾷ τὸ «Εἶδομεν τὸ φῶς...», οὔτε φυσικὰ καὶ ἐνδεικτικὰ γιὰ ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ ὕμνο («Αἱ τρεῖς Λειτουργίαι κατὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις κώδικας», Ἀθήναι 1935, σελ. 149). Βέβαια αὐτὸ δὲν σημαίνει πὼς μέχρι τὸν ΙΗ' αἰῶνα, ποὺ φθάνουν τὰ χειρόγραφα ποὺ μελέτησε, δὲν εἶχε ἀκόμα εἰσαχθῆ τὸ «Εἶδομεν τὸ φῶς...». Ἡ σιωπὴ τοὺς ἐξηγεῖται καὶ ἀπὸ τὴν συντηρητικότητά τῆς παραδόσεως καὶ τῶν ἀντιγραφῶν τῶν λειτουργικῶν κειμένων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι δὲν ἐνδιέφερε τοὺς ἱερεῖς, γιὰ τοὺς ὁποίους προοριζόταν οἱ κώδικες αὐτοί, ἂν καὶ τί θὰ ἔλεγε στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ λαός. Καὶ στὰ διάφορα ὅμως παλαιὰ «Τυπικά» ποὺ σώζονται πάλι δὲν γίνεται μνεῖα γιὰ τὰ τροπάρια αὐτὰ, εἴτε γιὰ τὴν δὲν ψαλλόταν ἀκόμα εἴτε γιὰ τὴν «ἐλέγοντο ἐξ ἔθους» καὶ ὄχι κατὰ τὴν ἐπίσημο καὶ ἀκριβῆ τάξιν. Αὐτὸ ἐξηγεῖ καὶ τὴν σιγή, ἀλλὰ καὶ τὴν διαφορὰ τῶν νεωτέρων «Τυπικῶν».

Γιὰ νὰ μπορέσουμε μὰ κατανοήσουμε καὶ ἐπομένως νὰ δώσουμε μιὰ ὀρθή, κατὰ τὸ δυνατόν, λύσιν στὸ ζήτημα αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ κάνουμε μιὰ μικρὴ ἀναδρομὴ, κατ' ἀνάγκην λίγο ὑποθετικὴ, στὴ σχετικὴ παράδοσιν.

Οἱ διάφορες πηγὲς μαρτυροῦν ὅτι τὸ κοινωνικὸ δὲν ψαλλόταν μόνο κατὰ τὴν κοινωνία τῶν ἱερέων, ὅπως σήμερα, ἀλλὰ συνεχιζόταν καὶ κατὰ τὴν κοινωνία τοῦ λαοῦ. Ἡ πρόσκλησις τοῦ λαοῦ γιὰ νὰ προσέλθῃ στὴ θεία κοινωνία μὲ τὸ «Μετὰ φόβου Θεοῦ...», ἢ ἀρχικὰ μὲ τὸ «Προσέλθετε» μόνο, δὲν ὑπῆρχε καὶ ὅταν εἰσήχθη δὲν διέκοπτε τὴν ψαλμωδίαν τοῦ κοινωνικοῦ. Οὔτε καὶ ἡ εὐλογία «Σῶσον, ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου...», ποὺ ἐπισφραγίζει τὴν θείαν κοινωνίαν, ὑπῆρχε ἀρχικὰ. Τὸ κοινωνικὸν διεκόπητο ὅταν τελείωνε ἡ κοινωνία κλήρου καὶ λαοῦ καὶ ἀμέσως ψαλλόταν τὸ «Πληρωθῆτω...», ποὺ κατὰ τὸ «Πασχάλιο Χρονικὸν» εἰσήχθη στὴ θείαν λειτουργίαν τὸ 624 ἐπὶ πατριάρχου Σεργίου. Κάτι παράλληλο ἔχουμε καὶ στὴ λειτουργίαν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, ὅπου μετὰ τὴν κοινωνίαν τῶν πιστῶν καὶ τὸ τέλος τοῦ κοινωνικοῦ ἐπισυνάπτεται τὸ «Πλήρωσον τὸ στόμα μου αἰνέσεως, Κύριε...», χωρὶς τὴν παρεμβολὴν κάποιας εὐλογίας κατὰ τὸν τύπον τοῦ «Σῶσον, ὁ Θεὸς, τὸν λαόν σου...». Τὸ «Πασχάλιο Χρονικὸν» γράφει χα-

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΤΗΣ 1.100^{ης} ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΑΓ. ΜΕΘΟΔΙΟΥ

Τοῦ κ. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΣΑΒΡΑΜΗ

Δρος Θεολογίας, Φιλοσοφίας καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν,
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κολωνίας

Στὰ πιὸ σημαντικά γεγονότα αὐτοῦ τοῦ χρόνου (1985) —πὺν ἔχει ἀνακηρυχθεῖ ὡς ἔτος τῶν Ἁγίων Ἱεραποστόλων Μεθοδίου καὶ Κυρίλλου— ἀνήκουν οἱ διάφορες ἐκδηλώσεις, πὺν ἔγιναν καὶ γίνονται σ' ὀλόκληρη τὴν Εὐρώπη μὲ τὴν εὐκαιρία συμπληρώσεως 1.100 χρόνων ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Ἁγίου Μεθοδίου. Γιατὶ αὐτὲς οἱ ἐκδηλώσεις ἔδειξαν καὶ ἀπέδειξαν τὴν πνευματικὴ ἑνότητα τῆς Εὐρώπης καὶ τὶς κοινὲς ρίζες τοῦ πολιτισμοῦ στὴν χριστιανικὴ πνευματικότητα, συντελώντας, συγχρόνως, στὴν ἔμπραχτη ἀξιοποίηση τοῦ οἰκουμενικοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς μας.

Τοῦτο ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν Γερμανία. Στὴν γερμανικὴ πόλι Regensburg π.χ. ἔγινε ἓνα ἐπιστημονικὸ Συμπόσιο μὲ θέμα τὸ Ἱεραποστολικὸ ἔργο τῶν Ἁγίων Μεθοδίου καὶ Κυρίλλου, ἐνῶ ὁ ἐκκλησιαστικὸς —καθολικὸς καὶ προτεστάντικὸς— τύπος τῆς Γερμανίας ἀφιέρωσε καὶ ἀφιερώνει, συνεχῶς, σ' αὐτοὺς τοὺς Ἁγίους πολυσέλιδα ἄρθρα, πὺν, μεταξὺ τῶν ἄλλων, τονίζουν τὴν οἰκουμενικὴ σημασία τοῦ ὅτι ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β' ὀνόμασε τοὺς Ἁγίους Κύριλλο καὶ Μεθόδιο «προστάτες τῆς Εὐρώπης». Δὲν ὑπάρχει, ὅμως, καμιά ἀμφιβολία ὅτι ὁ εορτασμὸς τῆς 1.100^{ης} ἐπετείου ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Ἁγίου Μεθοδίου στὴν Γερμανία ἀπόκτησε ἓναν ἰδιαίτερο οἰκουμενικὸ καὶ πανηγυρικὸ χαρακτήρα μὲ τὴν συμμετοχὴ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γερμανίας σ' αὐτὸν τὸν εορτασμὸ.

Τοῦτο ὀφείλεται, κυρίως, στὸ ὅτι ἡ Μητρόπολι Γερμανίας ἔχει καθιερώσει ἀπὸ τὸ 1974 ἓνα προσκύνημα στὸ Ellwangen τῆς Γερμανίας ὅπου —σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση— ὁ Ἱεραπόστολος καὶ Φωτιστὴς τῶν Σλάβων Μεθόδιος ἦταν φυλακισμένος, μὲ ἀποτέλεσμα τὸ ὅτι, μέχρι σήμερα, χιλιάδες πιστῶν —πὺν πη-

γαίνουν κάθε χρόνο στὸ Ellwangen— εἶχαν τὴν δυνατότητα καὶ τὴν εὐκαιρία νὰ ζήσουν μερικὲς ἀξέχαστες στιγμὲς Ὁρθόδοξης καὶ Οἰκουμενικῆς πνευματικότητας. Φέτος δὲ —μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐπετείου τῶν 1.100 χρόνων ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Ἁγίου Μεθοδίου— ὀργανώθηκε αὐτὸ τὸ προσκύνημα πανορθόδοξα καὶ παγχριστιανικά.

Στὶς 17 Ἰουνίου ὁ Μητροπολίτης Γερμανίας Ἀύγουστινὸς λειτουργοῦσε μὲ τὸν Σέρβο Ἐπίσκοπο Δυτικῆς Εὐρώπης Λαυρέντιο καὶ 25 ἱερεῖς, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους ἦταν ἱερεῖς τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας, τοῦ Πατριαρχείου Βουλγαρίας, τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καὶ δύο ἱερεῖς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως μὲ 50 ἐκδρομεῖς ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη, τῶν ὁποίων ἡ παρουσία προκάλεσε ἰδιαίτερη συγκίνηση στοὺς 5.000 πιστοὺς, πὺν μαζεύτηκαν στὸ Ellwangen γιὰ νὰ τιμήσουν τὸν Θεσσαλονικεῖα Ἅγιο.

Στὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας μίλησαν οἱ ἐκπρόσωποι τῶν διαφόρων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ εὐχαρίστησαν τὸν Ἑλληνικὸ λαό, γιὰ τὴν δώρησή τους Σλάβους τοὺς Ἑλληνες ἀδελφοὺς Μεθόδιο καὶ Κύριλλο. Παρόμοια μίλησαν καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως. Ἡ τελετὴ ἔκλεισε μὲ τὴν περιφορὰ τῆς εἰκόνας τῶν Ἁγίων. Πολὺ σωστὰ δὲ τονίζει ὁ Ἀπόστολος Χατζηνικολάου στὴν «Ἑλληνικὴ Φωνή», ὅτι ἡ ἀξιόλογη καὶ ἀξιώπαινη αὐτὴ ἐκδήλωση τῆς Ὁρθόδοξης Ἑλληνικῆς Μητροπόλεως Γερμανίας γιὰ τοὺς φωτιστὲς Μεθόδιο καὶ Κύριλλο «ἀνεβάσει τὸ γνωστὸ κῆρος τῆς ὅχι μόνο στὴν χώρα τῆς Δυτικῆς Γερμανίας... ἀλλὰ καὶ σ' ὀλόκληρη τὴν Χριστιανικὴ Οἰκουμένη».

Ἀξιοσημεῖωτο εἶναι ἐπίσης τὸ ὅτι στὰ πλαίσια τῶν ἐκδηλώσεων πρὸς τιμὴν τῶν Ἁγίων Μεθοδίου καὶ Κυρίλλου ἡ Μητρόπολι Γερμανίας ἀφιέρωσε τὸ φετινὸ τῆς Ἡμερολόγιου σ' αὐτοὺς τοὺς Ἁγίους. Ἔτσι μποροῦν οἱ Ἑλληνες Ὁρθόδοξοι, πὺν ζοῦν στὴν Γερμανία, νὰ γνωρίσουν τὴν ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τῶν μεγάλων Ἱεραποστόλων καὶ νὰ μάθουν τὶς σχέσεις πὺν ὑπάρχουν ἀνάμεσα στὸν Ἅγιο Μεθόδιο καὶ τὸ Ellwangen, πὺν βρίσκεται στὰ ὄρια τῆς ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας. Στους Ἱεραποστόλους Μεθόδιο καὶ Κύριλλο εἶναι ἀφιερωμένοι καὶ ὁ πρωτοχρονιάτικὸς χαιρετισμὸς τοῦ Μητροπολίτη Γερμανίας Ἀύγουστινὸν πρὸς τοὺς Γερμανοὺς φίλους τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ τῆς Μητροπόλεως —πὺν δημοσιεύθηκε γερμανικά στὸ ἴδιο Ἡμερολόγιου— ὁ ὁποῖος τονίζει ὅτι αὐτοὶ οἱ μεγάλοι Ἱεραπόστολοι παραμένουν γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς κάθε ἐποχῆς «παράδειγμα πίστεως καὶ ζωῆς».

ρακτηριστικά: «Μετὰ τὸ μεταλαβεῖν πάντας τῶν ἁγίων μυστηρίων... καὶ ψαλθῆναι τὸν τελευταῖον στίχον τοῦ κοινωνικοῦ (ἐτυπώθη) λέγεσθαι καὶ τοῦτο τὸ τροπάριον Ἰπληρωθῆτω...». Τὴν ἀρχαῖκή αὐτὴ πρᾶξι βρῖσκουμε ἀρκετὰ εὐδιάκριτη στὴ λειτουργία τῶν Προηγιασμένων. Κοινωνικὸ τῆς εἶναι, ὡς γνωστόν, ὁ στίχος 9 («Γεύσασθε καὶ ἴδετε...») τοῦ λγ΄ Ψαλμοῦ («Εὐλόγησω τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ...»). Αὐτὸ πὺν ψάλλεται μετὰ τὸ «Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου...» δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἐπανάληψις τοῦ πρώτου στίχου τοῦ ψαλμοῦ καὶ τοῦ στίχου τοῦ κοινωνικοῦ μὲ κάποια μικρὴ εὐχαριστιακὴ προσθήκη («Εὐλόγησω τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ διὰ παντὸς ἡ αἰνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου. [Ἄρτον οὐράνιον καὶ ποτῆριον ζωῆς] γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος. Ἀλληλοῦῖα, ἀλληλοῦῖα, ἀλληλοῦῖα»).

(Συνεχίζεται)



ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Ταξιδιωτικοί 'Οδηγοί*

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
'Επ. Καθηγητού του Πανεπιστημίου 'Αθηνών

Σηματολογία

Τὰ Μηναῖα

'Αρχίζουμε νὰ φυλλομετρήσουμε τὸ χρόνο πὸν περνάει καὶ διαβάζεται σὰ βιβλίον πολυκαιρινό. 'Αναζητᾶμε χρήσιμους ταξιδιωτικούς ὁδηγούς νὰ τοὺς φυλλομετρήσουμε κι αὐτούς. Μπροστὰ μας στέκει μιὰ δωδεκάτομη ταξιδιωτικὴ ἐγκυκλοπαίδεια. 'Ενας τόμος γιὰ κάθε μῆνα. Περιέχει τὰ τακτικὰ δρομολόγια μὲ τὸ πρόγραμμα προσαρμοσμένο ἀνάλογα μὲ τὶς ἐποχές.

'Ολοὶ ἀντιληφθήκαμε ὅτι πρόκειται γιὰ τὰ «Μηναῖα» μὲ τὶς καθημερινὲς γιορτὲς τῶν ἁγίων καὶ τὶς ἀκολουθίες στὴ μνήμη τους. 'Αποτελοῦν ὄροσημα καὶ ὁδοδεῖχτες. 'Εκεῖ ἀναγνωρίζουμε πρότυπα γιὰ τὴ ζωὴ μας, πολυεδρικὰ κάτοπτρα τὰ ὁποῖα ἀντανάκιοῦν στοὺς ποικίλους ἰριδισμούς τους τὶς ἀρετὲς τῶν ἁγίων, πὸν καταυγάζονται ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ. Τὸ συναξάρι πὸν περιέχεται ἐκεῖ μέσα εἶναι τὸ δικό τους «ὁδοιπορικό». Μελετώντας αὐτὰ τὰ βιβλία ταξιδεύουμε μὲ τοὺς ρυθμούς καὶ τὴν ἀναπνοὴ τῶν ἐορτολογικῶν κύκλων.



Τὸ πλοῖο μας ὅμως ἐνεργεῖ ἔκτακτα καὶ εἰδικὰ δρομολόγια. Μὲ τὴν ἀνοιξὴ ἀνοιγόμαστε πρὸ πολὺ στὸ πέλαγος. Οἱ ὁδηγίες γιὰ τὶς πρωτότυπες αὐτὲς πνευματικὲς «κρουαζιέρες» περιλαμβάνονται σὲ δυὸ ἀκόμα ταξιδιωτικούς ὁδηγούς, τὴ «Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ» καὶ τὸ «Πεντηκοστάριον». Σιγὰ σιγὰ συνη-

θίζουμε αὐτὸ τὸ διάβασμα· μελετώντας χαράσσουμε ἀσφαλέστερους πλόες καὶ ἀποκρυπτογραφοῦμε τὰ δύσκολα σημάδια τοῦ «σηματολογίου» μας⁸.

Στὰ χέρια μας ὅμως παίρνουμε καὶ εἰδικότερα βιβλία, εἰσαγωγικὰ καὶ κατατοπιστικὰ πὸν μᾶς βοηθοῦν νὰ ἐμβαθύνουμε στὰ δρομολόγια, ὥστε μὲ λόγο καὶ γνώση νὰ μποροῦμε νὰ μετέχουμε στοὺς ἐορτολογικοὺς κύκλους τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας λατρείας. Γιὰ νὰ μετέχουμε ἐνσυνείδητα καὶ νὰ μὴ κινδυνεύουν οἱ λειτουργικοὶ τύποι ν' ἀπονεκρωθοῦν καὶ μεῖς οἱ πιστοὶ νὰ λατρεύουμε «ἀλόγως» ἢ νὰ τοὺς ἀπορρίπτουμε ὡς γράμμα κενὸ περιεχομένου.

'Η λογικὴ λατεία

'Ὡς πολὺ χρήσιμο καὶ διαφωτιστικὸ γι' αὐτὴ τὴν ἀπαραίτητη «λειτουργικὴ κατῆχηση» στὴν ἐποχὴ μας, συνιστοῦμε ἀνεπιφύλακτα τὸ βιβλίον τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης 'Ιωάννου Μ. Φουντούλη, «Λογικὴ Λατεία», πὸν σὲ δευτέρῃ ἐκδοσῇ κυκλοφόρησε τὸ 1984, μὲ ἀριθμὸ 5, στὴν ὁμώνυμη σειρὰ τῶν 'Εκδόσεων τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας, 390 σ.

Τὸ βιβλίον διατηρεῖ τὴ δροσερότητα τοῦ προφορικοῦ λόγου τῶν πενήντα ραδιοφωνικῶν ἐκπομπῶν πὸν μεταδόθηκαν ἀπὸ τὸν Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ Μακεδονίας, ἀπὸ τὸν Φεβρουάριον 1970 μέχρι τὸν 'Ιανουάριον 1971. 'Αναπτύσσονται ἐορτολογικὰ κατ' ἀρχὴν θέματα πὸν ἀναφέρονται στὶς ἐορτὲς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους καὶ στὶς ἀκολουθίες τῆς νυχθημέρου προσευχῆς τῆς 'Εκκλησίας. Τὸ θεωροῦμε πολὺτιμο ἀπόκτημα γιὰ κάθε «Ποιμαντικὴ Βιβλιοθήκη» καὶ ἐκλεκτὸ βοήθημα γιὰ κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς.

Λαογραφία - Παράδοση

'Εξαιρετικὸ «σηματολόγιον» πλευσεως στὸν λαογραφικὸ κύκλον τοῦ ἑλληνικοῦ 'Ενιαυτοῦ ἀποτελοῦν

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σ. 249 τοῦ ὑπ' ἀρ. 19 τεύχους.

ο ἔ δρόμους ποιμαντικῆς διακονίας



καὶ τὰ πέντε «ἐποχικά» βιβλία τῆς σειρᾶς «Λαογραφία—Παράδοση», στίς Ἐκδόσεις Φιλιππότη, τοῦ Καθηγητοῦ Δ. Σ. Λουκάτου:

1. «Χριστουγεννιάτικα καὶ τῶν γιορτῶν».
2. «Πασχαλινὰ καὶ τῆς Ἐνοιξίης».
3. «Τὰ καλοκαιρινὰ».
4. «Τὰ φθινοπωρινὰ».
5. «Συμπληρωματικά τοῦ Χειμῶνα καὶ τῆς Ἐνοιξίης».

Οἱ τόμοι ἐκδόθηκαν στήν Ἀθήνα τὸ 1979, 1980, 1981, 1982, 1985 καὶ περιέχουν 188, 174, 176, 206 καὶ 188 σελίδες ἀντιστοίχως. Ἀναμένεται τὸ «Ἐυρετήριο» πού θὰ συνταχθεῖ ἀπὸ εἰδικὸ συνεργεῖο καὶ θὰ κυκλοφορήσει ὡς ἕκτο αὐτοτελὲς τεῦχος.

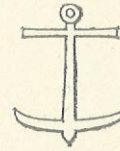
Στόχος τῶν βιβλίων αὐτῶν εἶναι μία στοχαστικὴ ἐνημέρωση καὶ παρουσίαση τῶν παραδοσιακῶν ἐθίμων μας ἔτσι ὅπως τὰ ἔζησαν καὶ τὰ χάρηκαν οἱ πατέρες μας καθὼς ἐκτυλίσσονταν στὴ φορὰ τοῦ χρόνου καὶ δένονταν μὲ τίς μικρολεπτομέρειες καὶ τὰ μεγάλα γεγονότα τοῦ ἀνθρώπινου βίου⁹.

Ἐπιστοῦμε τὴν προσοχὴ τῶν ἀναγνωστῶν μας στὸν λεπτὸ τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ὁ συγγραφεὺς προσεγγίζει τὴν ἐνότητα τοῦ θρησκευτικοῦ μὲ τὸ λαϊκὸ στοιχεῖο ἔτσι ὅπως ἐξάγεται ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν παλιότερων ἐθίμων τοῦ τόπου μας.

Νομίζω ὅτι οἱ ἱερεῖς μας θὰ πρόσφεραν μιὰ πολύτιμη ὑπηρεσία τόσο στὸν ἑαυτὸ τους ὅσο καὶ στοὺς ἄλλους, ἂν μελετοῦσαν τὰ βιβλία πού παραθέσαμε. Στοιχειοθετοῦν τὴ βάση γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐπιστημονικῆς ἐκείνης περιοχῆς πού προτείνουμε νὰ ἀποκληθεῖ «Ποιμαντικὴ Λαογραφία». Ἡ ἰδιότυπη αὐτὴ Λαογραφία θὰ εἶχε ὡς σκοπὸ τῆς νὰ παράσχει πολύτιμη βοήθεια στὴ διαποίμανση τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν ἀξιοποίηση ὅλων ἐκείνων τῶν στοιχείων πού συνιστοῦν τὴν αὐθεντικὴ ταυτότητα τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ μας. Ἡ Ἐκκλησία μας, ὅπως εἶναι γνωστὸ, προσπάθησε νὰ συνδέσει τὰ ἦθη, τὰ ἔθιμα, τίς ἐπιθυμίες τῶν λαῶν μὲ τὴ λατρεία τῆς καὶ τὴ λυτρωτικῆς διδασκαλία, ἐπιχειρώντας μὲ τὴν ποιμαντικὴ τῆς πράξη νὰ μεταμορφώσει ὅλα αὐτὰ ἀπὸ κτίση σὲ «καινὴ κτίση».

Χωρὶς νὰ ἐξαντλοῦμε οὔτε θεματικὰ οὔτε βι-

βλιογραφικὰ τὸ σπουδαῖο αὐτὸ ζήτημα πού μόνον ἀκροθιγῶς καὶ ἀγγίξαμε, προσπαθήσαμε νὰ τονίσουμε τὴν ἀξία πού παίρνει ὁ χρόνος μέσα στὴν ὀρθόδοξη παράδοση καὶ λατρεία ὡς καιρὸς εὐθετος εἰς σωτηρίαν, ἰδιαίτερα ὅπως αὐτὸς ἐμφανίζεται στὸ κύλισμα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἔτους.



Ἡ ἀρχὴ τοῦ μὲ τὴν ἑναρξὴ τοῦ Σεπτεμβρίου μᾶς θύμισε τὸ μεγάλο αὐτὸ ταξίδι μέσα στὸ χρόνο, γιὰ τὸ ὁποῖο εὐχόμεστε ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς μας νὰ εἶναι «ὠραῖο». Τὸ ἡμερολόγιο καταστρώματος πού θὰ τηρήσουμε κατὰ τὴ διάρκειά του θὰ μᾶς βοηθήσει ἀσφαλῶς στὸ τέλος του νὰ καταλάβουμε «τὶ σημαίνουν» αὐτὰ τὰ ταξίδια. Τὸ «καθ' ὁδόν», ἡ δυναμικὴ ἀντίληψη καὶ βίωση τῶν ἐπὶ μέρους στιγμῶν, ἐμπειρέχει τὴν νοηματοδότηση τοῦ τέρατος, πού εἶναι πάλι μιὰ καινούρια ἀρχὴ καὶ ἀφετηρία νέου ἀπόπλου¹⁰.

8. Τὸ «σηματολόγιο», στήν κύρια ἔννοια τῆς λέξεως, εἶναι διβλίο γραμμμένο ἐν εἴδει κώδικος καὶ περιέχει τὰ σήματα τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ μὲ τὴν ἀντίστοιχη σημασία τους. Τέτοια σχηματολογία ἀπὸ τὴν περίοδο τοῦ Ἀγῶνα θαυμάσαμε πρόσφατα στήν Ἐκθεση «Ἑλλάδα καὶ Θάλασσα» πού ἔγινε στὸν Πειραιᾶ. Προέρχονταν ἀπὸ τὸ Μουσεῖο Μπανάκη (ἀντικείμενα ὑπ' ἀριθ. 22077 καὶ 22078) καὶ τὸ Ἐθνικὸ Ἱστορικὸ Μουσεῖο (ὑπ' ἀριθ. 2188). Ἡ χρῆση τοῦ ὄρου ἀπὸ ἐμᾶς γίνεται σὲ μεταφορικὴ ἔννοια.

9. Μιὰ «χειραγωγία τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ στὰ κεφάλαια τῆς λαογραφικῆς ἱστορίας καὶ ἔρευνας, μιὰ κατατόπιση στὰ ἐνδιαφέροντα πού παρουσιάζει ἡ ἑλληνικὴ λαϊκὴ ζωὴ καὶ στὰ ὅσα ἀξίζει νὰ προσέχουμε καὶ ν' ἀξιοποιήσουμε», ἀποτελεῖ ἡ Εἰσαγωγὴ τῆς ἐλληνικῆς λαογραφίας τοῦ Δ. Σ. Λουκάτου, πού τυπώθηκε σὲ δευτέρη ἐκδοση ἀπὸ τὸ Μορφωτικὸ Ἰδρυμα Ἐθνικῆς Τραπεζῆς στήν Ἀθήνα τὸ 1978, 354 σ.

10. Ἐπ' αὐτὴν τὴν ἔννοια ἀξίζει νὰ μελετηθεῖ τὸ ποίημα τοῦ Κ. Π. Καβάφη, Ἰθάκη. Βλ. τὴν ἐκδοση τῶν Ποιημάτων του (1896 - 1933), μὲ σχέδια τοῦ ζωγράφου Κ. Χατζηκυριάκου - Γκίκα, ἀπὸ τὴν Ἐκδοτικὴ Ἐταιρία «Ἰκαρος» τὸ 1966, σ. 44-46.

ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Χρονικόν - Εισηγήσεις - Συμπέρασμα
Θεολογικού Συνεδρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας

Τοῦ Πρωτοπρ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ
Θεολόγου Καθηγητοῦ

Ἔτσι μόνον οἱ ἐνοριῖται ζοῦν τὴν ἐνορίαν των ἐκκλησιαστικῶς, δηλ. ὡς τὴν ἐν Χριστῷ οἰκογένειάν των καὶ τότε ἡ ἐνορία ἀποτελεῖ πρόσκλησιν καὶ διὰ τοὺς ἐκτὸς τῆς οἰκογενείας νὰ γίνουν μέλη της καὶ νὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν χαρὰν τῆς ἐν Χριστῷ κοινωνίας μετὸν Θεὸν καὶ τὸν συνάνθρωπον.

Κάθε προσπάθεια διὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς ἐνορίας εἰς τὸ ἦθος καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς ἱεραποστολικῆς κοινότητος - ἐνορίας τῶν Ἱεροσολύμων θαίνει ἄκαρπος ὅταν ὁ ποιμὴν δὲν ἔχει προσφερθῆ εἰς τὸν Θεὸν μετὰ ἀγάπην καὶ ταπεινώσιν καὶ δὲν ἔχει καθαρισθῆ ὥστε νὰ γίνῃ δοχεῖον καὶ ὄργανον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν σκηνώνει εἰς ἀμετανοήτους καρδίας καὶ ἐὰν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν ἔλθῃ, τότε κάθε ὀργάνωσις - συστηματοποιήσις καὶ προγραμματισμὸς τοῦ Ποιμαντικῆς ἔργου δὲν θὰ καρποφορήσῃ.

Ἀντιθέτως κι ὅπου ἀκόμη δὲν ὑπάρχει συστηματικὴ ὀργάνωσις ὑπάρχουν ὅμως οἱ ἅγιοι, οἱ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι τῶν δακρύων καὶ τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς, γίνονται μάρτυρες τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, ἀποκάλυψις τοῦ Προσώπου Του καὶ δι' αὐτὸ μαγνῆται ἕλξεως καὶ σωτηρίας ὄλων τῶν πιστῶν καὶ ἡ ἐνορία δὲν εἶναι μία τεχνητὴ καὶ ἀπρόσωπος συγκέντρωσις ἀτόμων, ἀλλὰ ἀδελφότης, σύναξις προσώπων ἐν Χριστῷ, ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸ «ὁμοθυμαδὸν» (Πράξ. α' 14, β' 46) καὶ τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν εὐχαριστιακὴν ἐνοριακὴν σύναξιν γίνεται ἀπτόν διὰ τὸν πιστόν, ὡς μυστήριον θεανθρώπινης κοινωνίας.

Μία τέτοια ἐπιστροφή τῆς ἐνορίας εἰς τὴν πρωτοχριστιανικὴν ἐποχὴν θὰ συντελεσθῇ ἀποφασιστικῶς εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν καὶ τὸν ἐπανευαγγελισμὸν τῶν ἀνθρώπων καὶ δὴ ὅταν ἀναβαπτισθῇ ἡ θεολογία μας εἰς τὸ πνεῦμα τῆς πατερικῆς θεολογίας. Ἐπιθυμῶ νὰ κλείσω τὰ κυριώτερα συμπέρασμα τῶν Συνεδρίων μετὰ τοῦτο: Οἱ ποιμένες διὰ νὰ τοὺς χρησιμοποιήσῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πρὸς ὠφέλειαν καὶ τὴν μεταστροφὴν τῶν χριστιανῶν εἰς μίαν οὐσιαστικὴν «εὐπρεπεστάτην ἀλλοίωσιν» πρέπει νὰ προηγηθῇ ἀπὸ πλευρᾶς τοὺς σκληρὸς ἀγὼν κατὰ τῶν παθῶν - κἀθαρσις καὶ φωτισμός. Πῶς ἡμεῖς νεκροὶ ὄντες λόγῳ τῶν παθῶν μας θὰ γίνωμεν ἀφορμὴ ἄλλοι νὰ ζωοποιηθοῦν;

Μόνον ἡ θεολογία ποὺ τρέφεται ἀπὸ τὸ θουσιαστήριον, τὰ μυστήρια, τὴν λατρείαν, τὴν Ἐξομολόγησιν,

τὸν Μοναχισμόν εἶναι Ζωοποιὸς θεολογία, φωτίζει ὀρθῶς τὴν πορείαν τῶν χριστιανῶν καὶ τῆς ἐνορίας. Χωρὶς αὐτὰ ἡ ποιμαντικὴ μας θὰ ἐξαντλήται εἰς ἕναν ἠθικισμόν - κοινωνιολογίαν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν ὀργάνωσιν, καὶ θὰ κρατᾷ τὸν ἄνθρωπον μετέωρον ἄνευ συνδέσεώς του μετὰ τὴν ἁγίαν ὀρθόδοξον παράδοσιν τοῦ Ζῶντος Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Σώματός Του, τὴν Ἐκκλησίαν Του.

* * *

Μετὰ ἀπ' αὐτὰς τὰς τοποθετήσεις καὶ τὴν ἐξαγωγὴν συμπερασμάτων ὁ Σεβασμιώτατος Ποιμὴν ἀρχὴς μας ἔκαμε ἀνακεφαλαίωσιν τῶν ὅσων ἐλέγχθησαν, εὐχαριστήσας ὅλους τοὺς ἀνταποκριθέντας Πατέρας καὶ λαϊκοὺς θεολόγους εἰς τὴν πρόσκλησιν του, κυρίως τοὺς δύο ἐξαιρετοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπιστήμονας εἰσηγητὰς οἱ ὁποῖοι προσέφεραν ἐκ τοῦ θησαυροῦ τῆς ἀγάπης των καὶ τῆς σοφίας των ὅ,τι ἔκριναν ὠφέλιμον πρὸς «οἰκοδομὴν τῆς χρείας» (Ἐφ. δ' 29) οὕτως ὥστε ἐνισχυμένοι ὅλοι μας νὰ ἐπανέλθουμε εἰς τὴν πνευματικὴν μας «Ποίμνην» πρὸς «ἐπαναζωοτάνεψιν» καὶ ἀναζωοπύρῃσιν τῆς ἐνορίας.

Ἐκ μέρους τῶν συνέδρων ὁ κ. Θεόδωρος Δημακόπουλος καὶ ὁ Πρωτοπρεσβύτερος π. Παναγιώτης Γιατρᾶς κατὰ τὴν παρασχεθεῖσαν «τράπεζαν ἀγάπης» μετέφεραν τὰς εὐχαριστηρίους εὐχὰς πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον διὰ τὴν «ἐπὶ τῷ αὐτῷ» εὐκαιρίαν συμπροσευχῆς, ποὺ ἦταν μία συγκλονιστικὴ ἐμπειρία ἀγάπης καὶ συμπνευματισμοῦ, στήν ἐπιτυχίαν τοῦ ὁποῖου συνέβαλεν ὁ προσκυνηματικὸς μοναστικὸς τόπος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἡ παρουσία τοῦ Ἐπισκόπου, ὅστις ἀποτελεῖ «τὴν ἔκφρασιν τῆς Ἐκκλησίας». ΤΕΛΟΣ

Προμηθευθῆτε ἐγκαίρως τὸν
ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗ ΤΟΙΧΟΥ
Ἔτους 1986
τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

Ἀπευθυνθετε: Ἰασιῶν 1, 115 21 Ἀθήνα
Τηλ. 01/722.8008

Δραγατσανίου 2 - Πλατεία Κλαυθμώνος
Τηλ. 322.8637

Καπλανῶν 6 καὶ Σίνα, τηλ. 361.6427

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 247 τοῦ ὑπ' ἀρ. 19 τεύχους.

Ἡ Ἀγία - Σοφία τῶν ἔθνικῶν καημῶν*

Τοῦ κ. Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

Εἶναι καὶ τὸ ταξίδι στὰ Πριγκηπόνησα μ' ἐκεῖνα τὰ ἀνετα σὰν ποταμόπλοια καράβια τῆς κρατικῆς τούρκικης ἀτμοπλοίας, πὸ τὸ ἀπολαμβάνεις μὲ αἰθρία σὲ κάθε του φάση. Ἔτσι καθὼς ἀργὰ τὸ πλεούμενο πιάνει καὶ ἀφήνει τὴ Χαλκηδόνα καὶ τὶς ἄλλες σκάλες, ὅπως ξανοίγεται στὴν Προποντίδα. Ἀνεδοκατεβαίνεις τὶς μέσσα καὶ ἔξω σκάλες, ἀγγαντεύεις στεριά καὶ θάλασσα, σπουδάζεις τοὺς συνεπιβάτες σου, προσπαθεῖς νὰ ψυχολογήσεις τοῦτο τὸν λαό, τὸν «ἀλλόπιστο», μὲ τὸν ὁποῖο τόσα σὲ δένουν καὶ τόσα σὲ χωρίζουν. Ὅμως ὁ λαός, ὁ κάθε λαός, μακριὰ ἀπὸ δημαγωγίες καὶ πολιτικὰ συνθήματα, εἶναι λαὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ πρόσωπα πὸ δλέπεις σοῦ χαμογελοῦν, σοῦ γνέφουν φιλικὰ. Θυμᾶσαι στοὺς θαυμάσιους κήπους τῆς Τσάμλιτζα, μιὰ περιοχὴ ὑψηλῆς αἰσθητικῆς καὶ πολιτιστικῆς κλάσεως, τὸν νεαρὸ στὸ κυλικεῖο πὸ σοῦ εἶπε: «Ἐμεῖς καρντάσηδες!» (ἀδέλφια). Ὅλοι εἴμαστε πλάσματα τοῦ ἴδιου Θεοῦ. Κεῖνη τὴν ὥρα δὲν ἔχεις μὲ κανένα τίποτε. Κι ἔρχονται κάποιες φωνές, χοροὶ καὶ τραγούδια στὸ κατὰστρωμα νὰ σὲ ξαφνιασούν. Τὸ ὄνειρο λὲς συνεχίζεται. Νεαρὰ Τουρκόπουλα χορεύουν μὲ τὴ συνοδία λύρας, πὸ μοιάζει μὲ τὶς ποντιακές, ἀκριθῶς ὅπως οἱ Πόντιοι. Εἶναι Λαζοί, Τούρκοι κάτοικοι τοῦ Πόντου ἐπηηρεασμένοι θαυμάσια ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ ποντιακὰ ἔθιμα. Πῶς νὰ σβήσουν τὰ σημάδια τῆς Ρωμιουσύνης;

Περνάνε κάθε τόσο μικροπωλητὲς καὶ ὑπάλληλοι τοῦ κυλικεῖου. Ἄλλοι πούλανε γιαούρτι καὶ ἄλλοι ἕνα δλοκόκκινο σὲ ἀπόχρωση πρὸς τὸ ροδὶ τσάι σὲ μικρὰ γυάλινα κομψὰ ποτηράκια («μυρντάκ») μὲ κάποι μικροσκοπικὰ κουταλάκια γιὰ τὸ ἀνακάτεμα τῆς ζάχαρης. Τὸ γεύεσαι καὶ ἀντιλαμβάνεσαι γιατί Ἄραβες καὶ Τούρκοι τὸ προτιμοῦνε ἀκόμη καὶ τὶς ζεστὲς ἐποχές, καθὼς ξεδιψᾷ ὅσο κανένα ἀναψυκτικὸ ἢ ἄλλο ποτὸ.

Ὅπου νὰ, ἐπιτέλους προβάλλει τὸ πολυθρόνητο νησί, ὁ τόπος νοσταλγίας γιὰ τὸν ὁποῖο ἔχεις ἀκούσει τόσα νὰ διηγοῦνται οἱ ἀπόφοιτοι τῆς Θεολογικῆς τῆς Σχολῆς, κορώνα θαρρεῖς ἀληθινὴ στὴν κορυφὴ τοῦ καταπράσινου λόφου. Ἡ περιοχὴ σοῦ θυμίζει τὸν Πόρο μὲ τὰ πεῦκα καὶ τὰ γύρω ἀκύμαντα νερά. Σὲ παραλαμβάνουν γραφικὰ ἀμαξάκια, γιὰ νὰ σὲ μεταφέρουν ὡς τὴν πύλη τοῦ «Μοναστηριοῦ τῆς Ἀγίας Τριάδος», κατὰ πῶς διαβάξεις στὴν ἐπιγραφή. Βρίσκεσαι στὴν περιλάλητη Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, πνιγμένη στὰ λουλούδια, ἀριστα διατηρημένη, πεντακάθαρη.

Θὰ περιμένεις ἴσως, ἀγαπητὲ ἀναγνώστη, νὰ γράψω ὅτι εἶναι ἔρημη. Δὲν θὰ τὸ γράψω ὅμως. Δὲν εἶναι διό-

λου σωστό. Τοὺς δρόμους καὶ τὰ διαμερίσματα γεμίζει ἡ παρουσία τοῦ σχολάρχῃ τῆς, τοῦ Μητροπολίτη Σταυρουπόλεως Μαξίμου, ἐνὸς ἀπὸ τοὺς διαπρεπέστερους καὶ λογιώτερους ἱεράρχες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, πὸ μὲ τὴ σοφία καὶ τὸ σπινθηροδόλο πνεῦμα τοῦ γοητεύει κάθε ἀκρατὴ του. Κι ἂν τύχει νὰ τὸν ἀκούσεις νὰ φέλνει, τότε ἀντιλαμβάνεσαι γιατί οἱ Τούρκοι τὸν «έκοψαν» ἀπ' τὸν κατάλογο τῶν ὑποψηφίων γιὰ τὴν πατριαρχεῖα. Στὴν Τράπεζα, διαπιστώνεις καὶ τὴν ἀριστοκρατικὴ ἐκλεκτικὴ του διάθεση. Παρατίθεται «μίζετ γκριλλ» μὲ κείνη τὴν ἀρχοντιά τοῦ παλιοῦ καιροῦ, πὸ δέκρινε τὴ φαρισωτικὴ κοινωνία. Ἄλλὰ τί θάταν ὅλα αὐτά, χωρὶς τὴν πνευματικότητα πὸ ξεχειλίζει ἀπὸ κάθε φράση τοῦ ἀνεπανάληπτου σχολάρχῃ τῆς Χάλκης;

Τὸ ταξίδι καταλήγει στὴν Πρίγκηπο. Ἐπῆξε καὶ ἐδῶ ἄλλοτε ἡ Ρωμιουσύνη, μὰ καὶ πάλι βρίσκεις Ρωμιούς, στὰ μαγαζιά, στὴν ἐκκλησιά, στὴν κοινότητα. Ὁ Μητροπολίτης Πριγκηπονήσων Καλλίνικος λείπει (εἶναι ἀπὸ τὶς λίγες ἐπαρχίες πὸ ἀπόμειναν στὸ Πατριαρχεῖο μέσα στὴν Τουρκία). Ἡ καρδιά τοῦ Ρωμιοῦ παπᾶ, πὸ τὸν ἀντικαθιστᾷ, ἀναπνέει βλεπόντας ὁμογενεῖς. Σκοτώνεται νὰ τοὺς περιποιηθεῖ. Μὰ τὸ τουριστικὸ πρόγραμμα δὲν περιμένει. Κλέβεις ματιές. Προσπαθεῖς στὸν ἐλάχιστο χρόνο πὸ σοῦ μένει νὰ ἀπομνημονεύσεις, νὰ κρατήσεις ὅσο πιὸ πολλές μπορεῖς εἰκόνας. Ὅπου ἔξαφνα, μιὰ στήλη ἀνοητότατη, σοῦ ξύνει παλιές πληγές. Στὴ θέση τῆς ὑψωνόταν ἄλλοτε ὀρθόδοξος ναός, πὸ τὸν ἔκαναν πλατεῖα. Πὸ οἱ πρωινὲς σκέψεις γιὰ τὴν ἀδελφσύνη τῶν λαῶν! Τώρα σὲ πνίγει τὸ ἀδικο. Σὲ πειράζει ὅλη αὐτὴ ἡ μισαλλοδοξία. Γιατί; Γιατί; Τὰ ἐρωτηματικὰ σὲ βασανίζουν, καθὼς πέφτει ἡ νύχτα καὶ τὸ καράβι παίρνει τὸ δρόμο τοῦ γυρισμοῦ.

Ἔτσι ἔρχεται καὶ ὁ τελικὸς γυρισμός. Τὰ ὄνειρα δὲν διακοῦν πολὺ. Εἶναι ὅμως συχνὰ τόσο συναρπαστικά, πὸ νομίζεις πῶς κρατοῦν μέρες, μῆνες, ἔναν αἰῶνα δλόκληρο. Καὶ τούτῃ ἡ πόλη, ἡ Πόλη μας, νὰ μὴ σ' ἀφήνει νὰ φύγεις. Ζωσμένο ἀπ' τὸ πρωὶ μὲ πυκνὴ ὀμίχλη τὸ ἀεροδρόμιο, σοῦ χαρίζει μιὰν ἀκόμη μέρα στὴ Βασιλεύουσα. Τουρίστες κάθε ἐθνότητος, πὸ ἡ ἀναβολὴ τῶν πτήσεων τοὺς δημιουργεῖ κάθε εἶδους προβλήματα ἀγανακτισμένοι διαμαρτύρονται. Μὰ σὺ ἐνδόμυχα εὔχεται ὅσο γίνεται περισσότερο ν' ἀργεῖ ἡ ὥρα τῆς ἀναχώρησης. Πῶς νὰ ἀποχωριστεῖς αὐτὸ πὸν μιὰ δλόκληρη ζωὴ ὄνειρόσουνα καὶ σὰν ἀπὸ θαῦμα τὸ ἔπιασες σφιχτὰ στὰ χέρια σου, γιὰ νὰ γλιστρήσει ὅμως καὶ νὰ φύγει λὲς καὶ ἦταν νερό, πὸ σὲ δρόσισε, γιὰ νὰ σ' ἀφήσει διψασμένο πάντα...

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 253 τοῦ ὑπ' ἀρ. 19 τεύχους.

(ΤΕΛΟΣ)

ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ (22.4 - 6.5.1985)

Οι φοιτητές του Γ' έτους του τμήματος Ποιμαντικής της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ἀθηνών επειδή πιστεύουμε ότι μᾶς είναι ἀναγκαία ὄχι μόνο ἡ θεολογικὴ κατάρτιση ἀλλὰ καὶ ἡ ἄμεσος ἐπαρὴ μὲ τὴ ζωντανὴ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, ἀναλάβαμε τὴν πρωτοβουλία γιὰ τὴν πραγματοποίηση προσκυνηματικῆς - ἐκπαιδευτικῆς ἐκδρομῆς στοὺς Ἁγίους Τόπους τῆς Παλαιστίνης καὶ στὸ Ὅρος Σινά. Μὲ συνοδοὺς τοὺς σεβαστοὺς μᾶς καθηγητὴ κ. Ἡλία Β. Οἰκονόμου καὶ λέκτορα κ. Ν. Ὀλυμπίου, τοῦ Τομέα Πολιτιστικοῦ Βίου τῆς Μεσογείου καὶ Πηγῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀρχίσαμε τὴν ἱερὴ μᾶς πορεία στίς 22 Ἀπριλίου. Μετὰ ἀπὸ ἓνα εὐχάριστο ἀεροπορικὸ ταξίδι 1.45', φτάσαμε στὸ Τέλ Ἀβίβ. Ἀπ' τὴν πρώτη στιγμή νοιώσαμε οἰκειοί σ' αὐτὸν τὸν πανέμορφο, καταπράσινο τόπο, ἀφοῦ γνωστὲς μορφές ἱερέων τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος ἦρθαν γιὰ νὰ μᾶς ὑποδεχθοῦν καὶ νὰ μᾶς καλωσορίσουν ἐκ μέρους τοῦ Πατριάρχου. Ἀμέσως μετὰ ἐπιβιβάστηκαμε σὲ πούλμαν καὶ κατευθυνθήκαμε πρὸς τὴ Λύδδα, ὅπου ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Μὲ ἰδιαίτερη εὐλάβεια προσκυνήσαμε τὰ ἱερά λείψανα καὶ τὸν τάφο τοῦ ἁγίου τὴ μέρα αὐτὴ πού ἐτιμᾶτο πανηγυρικῶς στὴν ὀρθόδοξη Ἑλλάδα μᾶς. Ἡ μισὴ αὐλὴ τοῦ ὀρθοδόξου ναοῦ τοῦ ἁγ. Γεωργίου εἶναι μουσουλμανικὸς τόπος λατρείας ἀπὸ τὸ 1900. Μὲ περιέργεια πλησιάσαμε καὶ παρακολοθησαμε ὅλες τὶς κινήσεις τῶν μουσουλμάνων πρὶν καὶ μετὰ τὴν εἴσοδό τους στὸ τζαμί γιὰ τὴν καθιερωμένη προσευχὴ τους μετὰ τὸ κάλεσμα τοῦ Χότζα. Ἀφήσαμε τὴ Λύδδα μὲ τὸ χαρακτηριστικὸ ἀραβικὸ χρώμα τῆς καὶ ἀκολοθησαμε τὴν ὁδὸ γιὰ τὴν Ἁγία Πόλη Ἱερουσαλήμ. Στὰ ἀριστερὰ καὶ στὰ δεξιὰ τοῦ δρόμου σύγχρονα μνημεῖα —ὑπολείμματα τῶν μαχῶν τοῦ 1946 - 1949 μεταξὺ Ἰσραηλινῶν καὶ Ἀράβων, μιλοῦσαν μόνον γιὰ τὴ στρατηγικότητα ἀλλὰ καὶ τὴ ζοφερότητα τοῦ τόπου. Διὰ μέσου τῆς Ἱερουσαλήμ —πού ἀπέχει μίαν ὥρα ἀπὸ τὸ Τέλ Ἀβίβ— φτάσαμε στὴν Ἱ. Μονὴ Προφήτου Ἡλιοῦ ὅπου ἡ φροντίδα τοῦ Πατριάρχου καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ ἡγουμένου μητροπολίτου Ἀσκάλωνος κ. Ἀρχαδίου μᾶς χάρισαν, ἐκτὸς τῆς διαμονῆς καὶ διατροφῆς, ἀλησμόνητες στιγμὲς φοιτητικῆς - οἰκογενειακῆς - μοναστικῆς ζωῆς. Ἀπὸ τὸ γραφικώτατο μοναστήρι τοῦ προφήτη Ἡλία πού θύμιζε πύργο μεσαιωνικῆς ἐποχῆς ἀρχίζαμε τὶς ἐξορμήσεις μᾶς. Ἡ ἐκδρομὴ μᾶς ἐκάλυψε δύο τομεῖς τὸν προσκυνηματικὸ καὶ τὸν ἐπιστημονικὸ.

Τὸ προσκυνηματικὸ μέρος τῆς ἐκδρομῆς μᾶς ἀρχισε ἀπὸ τὸν Πανίερο Ναὸ τῆς Ἀναστάσεως. Ἀφοῦ περάσαμε τὰ μεγαλόπρεπα τείχη ἀπὸ τὴν πύλη τῆς Γιάφρας, πηγήκαμε στὴν παλαιὰ πόλη Ἱερουσαλήμ. Οἱ στενοὶ λιθόστρωτοι δρόμοι, οἱ συνεχεῖς καμάρες, τὰ οἰκίματα μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ πελεκητὴ πέτρα, τὸ παζάρι μὲ τὰ ἐβραϊκά, ἀραβικά, ἑλληνικά μαγαζιά μᾶς ὀδήγησαν μπροστὰ στὸν περίφημο ναὸ πού εἶναι κτι-

ριο τοῦ 11ου - 12ου αἰ. Ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ τοῦ ναοῦ ὑπάρχουν μονὲς καὶ παρεκκλήσια. Στὴν εἴσοδο τοῦ ναοῦ (ἀριστερὰ) ἡ προσοχὴ μᾶς στρέφεται πρὸς τὸ μνημεῖο ἐκεῖνο πού μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθεια τῆς πίστεως τῶν ὀρθοδόξων: τὴν κολώνα πού σχίστηκε καὶ μέσα ἀπὸ τὸ παγωμένο κορμί τῆς ξεπήδησε ἡ ἅγια φλόγα τῆς Ἀναστάσεως μπροστὰ στὰ ἐκπληκτὰ μάτια τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν ὀρθοδόξων πού τὸ μῖσος τῶν Ἀρμενίων τοῦ 1560 εἶχε ἐκτοπίσει ἀπὸ τὴ νόμιμη θέση καὶ τὰ δικαιώματά τους. Μπαίνουμε στὸ ναὸ. Ἡ ἅγια Ἀποκαθήλωση μπροστὰ μᾶς, ὁ Γολγοθᾶς δεξιὰ καὶ ψηλότερα, ὁ Πανάγιος Τάφος στὸ βάθος, δὲν θυμίζουν τίποτε ἀπὸ τὸ λόφο τοῦ Γολγοθᾶ, τὸν κήπο ὅπου ὑπῆρχε «ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Κύριος», τὸ καινὸ μνημεῖο τοῦ Ἰωσήφ τοῦ ἀπὸ Ἀρριμαθαίας. Ἡ ἱερότητα καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ χώρου ἐνώνονται ἄρρηκτα μὲ τὸ δέος πού μᾶς ἔχει καταλάβει. Τὰ λόγια περιτεύουν. Οἱ καρδιές μᾶς εἶναι ἀνοικτές γιὰ νὰ δεχθοῦν κάθε μήνυμα πού ἔρχεται ἀπ' αὐτὸ τὸ «κέντρο τοῦ κόσμου» στὸ ὁποῖο διαδραματίστηκε ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ μεγαλεπήλο κτίριο λειτουργοῦν ὅλες οἱ χριστιανικὲς κοινότητες ἀπὸ τὸ 1853. Ἔτσι, ὁ κάθε προσκυνητὴς μπορεῖ νὰ δεῖ παρεκκλήσια ρωμαιοκαθολικῶν (Μὴ μου ἄπτου, τῶν Μυροφόρων ἢ τῶν κλαπῶν, τοῦ ἀκανθίνου στεφάνου), Ἀρμενίων (διαμερισμοῦ τῶν ἱματίων, τῆς ἁγ. Ἐλένης - στὸν τόπο ὅπου βρέθηκε ὁ Τίμιος Σταυρὸς) καὶ ὀρθοδόξων (τοῦ ἁγ. Λογγίνου, τῆς εὐρέσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ). Οἱ Ἀρμένιοι ἀπέκτησαν δικαιώματα λατρείας ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ἐνῶ οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ ἤδη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Σταυροφόρων. Παρεκκλήσια ρωμαιοκαθολικῶν (δεξιὰ) καὶ ὀρθοδόξων (ἀριστερὰ) ὑπάρχουν καὶ στὴν κορφή τοῦ βράχου τοῦ Γολγοθᾶ, ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ ὁποῖου εἶναι ἄρρηκτη. Ἐπίσης στὸ βράχο τοῦ Γολγοθᾶ ὑπάρχουν θεμέλια τοῦ ναοῦ τοῦ Γολγοθᾶ τῆς ἁγ. Ἐλένης καὶ δειγμάτων τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνα (136 μ.Χ.). Χαμηλότερα βρίσκεται ἡ στέρνα πού ἐφτιαξε ἡ ἁγ. Ἐλένη γιὰ τὴν ἐξασφάλιση νεροῦ γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ ναοῦ.

Συνεχίσαμε τὴν πορεία μᾶς μέσα στὴν παλαιὰ πόλη διασχίζοντας τὴν «ὁδὸ τοῦ μαρτυρίου» (Via Dolorosa) τὴν ὁδὸ δηλ. πού ἀκολοῦθησε ὁ Χριστὸς μὲ τὸν Σταυρὸ στὸν ὄμο. Ἰδιαίτερες πινακίδες στὸ πλάι τοῦ δρόμου ὑπενθυμίζουν τὶς ἐπτά στάσεις τῆς ἀναβάσεως πρὸς τὸ Γολγοθᾶ. Ἐπισκεφθῆκαμε τὸ Πραιτώριο καὶ τὸ σπίτι τοῦ Πιλάτου, τὴν ἐκκλησία τοῦ ἁγ. Νικοδήμου πού βρίσκεται ἀπέναντι, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴ φυλακὴ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου πού ὑπάρχει ἀπὸ κάτω. Χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι ὁ Δ. καὶ Ν. τοῖχος τῆς φυλακῆς βρῦναι ἄρωμα. Πρὶν βγοῦμε ἀπὸ τὴν πύλη τοῦ ἁγ. Στεφάνου, σταματήσαμε στὴ μονὴ τῶν ἁγίων Ἰωακείμ καὶ Ἀννης. Ἐδῶ γεννήθηκε ἡ Παναγία καὶ

τάφηναν οί γονεῖς της. Συνεχίζοντας τὸ ἱερό μας προσκύνημα, φτάσαμε στήν ἀριστοκρατική συνοικία τῶν λευιτῶν. Ἐδῶ ὑπάρχει τὸ σπίτι τοῦ Ἰωάννη (ἦν γνωστός τῷ ἀρχιερεῖ), ὅπου ἔμεινε ἡ Θεοτόκος μετὰ τὴν Πεντηκοστή. Κάτω ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ βρίσκεται κρύπτη μὲ παρεκκλήσια διαφόρων τεχνοτροσιῶν. Πίσω ἀπ' αὐτὸ τὸ μνημεῖο εἶναι τὸ ὑπερώο τοῦ Μυστικῶν Δείπνου. Ἀνήκει στὸ κράτος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἔχει χαρακτηριστεῖ τόπος προσευχῆς γιὰ κάθε θρησκευόμενον. Στὸν ἴδιο τόπο ἔγινε ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ ἁγ. Πνεύματος. Προχωροῦμε πρὸς τὴ Γεθσημανή, τὸν τόπο τῆς προσευχῆς καὶ τῆς συλλήψεως τοῦ Χριστοῦ. Στὸν περίβολο ὑπάρχει ἡ ἐκκλησία τῶν Ἐθνῶν (Καθολικὴ) μὲ ωραία τὰ ψηφιδωτὰ δαπέδου καὶ παράθυρα ἀπὸ ἀλάβαστρο. Στὸν κήπο σὺντοι ἀκόμη ὀκτὼ ἀπὸ τις ἐλιές τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ. Ἀπέναντι καὶ χαμηλότερα τοῦ κήπου τῆς Γεθσημανῆ σώζεται ὁ τάφος τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία γνωρίζοντας ὅτι ἡ Γεθσημανῆ ἦταν τὸ ἀγαπημένο μέρος τοῦ παιδιοῦ της, ζήτησε νὰ ταφεῖ ἐδῶ. Ὁ τόπος ὅπου συγκεντρώθηκαν οἱ μαθητὲς μετὰ τὴν σύλληψη τοῦ Ἰησοῦ ἦταν ἡ σήμερα ὀνομαζόμενη μικρὴ Γαλιλαία. Ἦταν ἀδιανόητο νὰ ζητᾶ ὁ Κύριος ἀπὸ τοὺς μαθητὲς Του νὰ πορευθοῦν πρὸς τὴ λίμνη τῆς Γαλιλαίας. Ἔτσι ἐξηγεῖται καὶ τὸ γεγονός ὅτι στὸ μέσον τῆς πορείας μικρὴ Γαλιλαία - Βηθανία ἔγινε ἡ Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὑπῆρχε δγωνικός ναὸς μὲ τροῦλλο, τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Ἀπὸ τὸ ἸΖ' αἰ. εἶναι τέμενος. Δυὸ φορὲς τὸ χρόνο —τῆς Ἀναλήψεως καὶ τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου— λειτουργοῦν ἐδῶ οἱ Ὁρθόδοξοι. Προχωρώντας χαμηλότερα, φτάσαμε στὸ «Πάτερ ἡμῶν». Ἔτσι λέγεται ὁ χώρος ὅπου μπορεῖ κανεὶς νὰ δεῖ τὴν Κυριακὴ προσευχὴ γραμμένη σ' ὄλες τις γλώσσες. Συνεχίσαμε κατόπιν πρὸς τὴ Βηθσαγγή, ἀπ' ὅπου ὁ Ἰησοῦς καθισμένος «ἐπὶ πῶλον ὄνου» εἰσῆλθε θριαμβευτικὰ στὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁλοκληρώνοντας τις περιηγήσεις μας μέσα στὴν παλαιὰ πόλη, πλησιάσαμε τὸ Τεῖχος τῶν Δακρύων. Ἐδῶ συγκεντρώνονται κάθε Σάββατο οἱ Ἑβραῖοι καὶ κλαίει γιὰ τὸ παρελθὸν μεγαλεῖο τῆς φυλῆς τους. Ἀνεβαίνοντας πλεόν στὸ λόφο Μωρία ἀντιρρῦσαμε δεξιὰ τὴν Ἑλ-Ἀκσα («Ἄγια τῶν Ἁγίων»), καὶ ἀριστερὰ τὸ Τέμενος τοῦ Ὁμάρ, ἀριστοῦργημα ἀραβικῆς τέχνης χτισμένο στὸν τόπο ὅπου ὁ Σολομὼν δημιούργησε τὸν πρῶτο ναὸ τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἀφήνοντας τὴν πόλη τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ἀκολουθώντας τὴν ὁδὸ πρὸς Βορρᾶν, ἐπισκεφθῆκαμε τὴν Σνχέμ, ὅπου ὑπάρχει τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ καὶ ἔγινε ἡ συνομιλία τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῆς Σαμαρείτιδας. (Ἐδῶ δολοφονήθηκε ὁ π. Φιλούμενος ἀπὸ φανατικὸ Ἑβραῖο στὶς 16/29 Νοεμβρίου τοῦ 1979). Ἀνεβήκαμε στὸ κατάφυτο ὄρος Θαβῶρ, ὅπου ἔγινε ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου. Ἐπισκεφθῆκαμε ἐπίσης τὴ Ναζαρέτ, ὅπου ἔγινε ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου, τὴ λίμνη τῆς Τιβεριάδος καὶ τὴν Καπερναούμ, ὅπου ἦταν τὸ κέντρο τῆς δημοσίας δράσεως καὶ τῶν ἐξορμηθῶν τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ γραφικότητα τῆς λίμνης, ἡ γαλήνη της, ἡ νοστιμιά τῶν ψαριῶν της ποὺ ἀπολαύσαμε στὴν πλούσια τράπεζα τῆς μονῆς τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων μᾶς ἐνέταξαν πρὸς στιγμὴν στὸν κύκλο τῶν μαθητῶν καὶ ὁμολογήσαμε: «Καλὸν ἔστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι».

Σὲ ἄλλη ἐξορμησή μας, ἀκολουθήσαμε τὴν ὁδὸ τοῦ

Νότου. Ἔτσι ἐπισκεφθῆκαμε τὴ Χεβρόνα, τὴν πρώτη πρωτεύουσα τοῦ Ἰσραὴλ, ὅπου οἱ τάφοι τῶν Πατριαρχῶν καὶ ὁ τόπος διεκδικήσεως τῆς κοινῆς καταγωγῆς τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν Μουσουλμάνων. Ἀφήνοντας τὴ Χεβρόνα, φτάσαμε στὴ γέφυρα Δρυ Μαμβροῆ, κάτω ἀπ' τὴ σκιά τῆς ὁποίας ὁ Ἀβραάμ φιλοξένησε τοὺς τρεῖς ἄνδρες. Συνεχίσαμε πρὸς τὴ Βηθλεέμ, ὅπου βρίσκεται τὸ σπήλαιο τῆς Ἐνανθρωπήσεως. Στὴ βασιλικὴ τῆς Βηθλεέμ ποὺ εἶναι ἡ μόνη ἐκκλησία ποὺ σώθηκε τὸ 614 ἀπὸ τοὺς Πέρσες, ὑπάρχουν τὰ μοναδικὰ βυζαντινὰ ψηφιδωτὰ καὶ μωσαϊκὰ στὸ χώρο τῆς Παλαιστίνης ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς ἁγ. Ἑλένης καθὼς ἐπίσης καὶ ἐπιγραφή.

Ἀπὸ τὸ πρόγραμμα τῶν προσκυνηματικῶν ἐπισκεψῶν μας δὲν παραλείφθηκαν ἡ μονὴ τοῦ ἁγ. Σάββα, μιὰ μονὴ μὲ ζωὴ 1500 χρόνων, ἡ μονὴ τοῦ ἁγ. Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου, ἡ μονὴ τοῦ ἁγ. Γερασίου στὰ σύνορα Ἰσραὴλ καὶ Ἰορδανίας, ἡ μονὴ τοῦ ἁγ. Ἐλισαίου μετὰ τὴν συκομορέα τοῦ Ζακχαίου στὴν Ἱεριχῶ, τὸ Σαραντάριον ὄρος, ὅπου ἐνήστευσε καὶ ἐπειράσθη ἀπὸ τὸ διάβολο ὁ Χριστὸς καὶ ἡ γραφικώτατη μονὴ τοῦ ἁγ. Γεωργίου Χοτζεβᾶ μετὰ τὴν πλούσια θρησκευτικὴ καὶ ἀρχαιολογικὴ τῆς ἀξία.

Μία ἀπὸ τις συγγλονιστικότερες ἐμπειρίες ζήσαμε κατὰ τὸ ταξίδι μας στὸ Σινά. Διασχίζοντας τὴν ἀπέραντη καὶ ἀφιλόξενη ἔρημο Νέγκεβ καὶ ἀφήνοντας πίσω μας καραβάνια μὲ καμήλες καὶ βεδουίνους φτάσαμε στὸ δροσερὸ καὶ κοσμοπολίτικο Ἐιλάτ. (Φροντίσαμε στὴν ἐπιστροφή νὰ ἐπισκεφθοῦμε τὸ ἀξιόλογο ἐνδρεῖο του). Μετὰ ἀπὸ ὠριαία ἀνάπαυλα, συνεχίσαμε τὸ ταξίδι μέσα στὸ αἰγυπτιακὸ ἔδαφος, πρὸς τὴ μονὴ τῆς ἁγ. Αἰκατερίνης. Εἶναι πράγματι μιὰ ὄση ἐλίδα καὶ ζωῆς αὐτὸ τὸ ἱστορικὸ μοναστήρι μέσα στὰ πανήρυλα βουνα μὲ τὰ γυμνά καὶ ἀπότομα βράχια. Τὴν ἐπομένη μέρα (29 Ἀπριλίου), ἀπολαύσαμε τὴν ἀνατολή, ἀφοῦ εἴχαμε ἀνεβῆ σὲ ὕψος 2.300 μ. ἢ 3.200 σκαλοπατιῶν μέσα σὲ τρεῖς ὥρες (ἀπὸ τις 4.10' - 7.00' π.μ.). Στὸν τόπο αὐτὸ ὅπου ὁ Μωϋσῆς παρέλαβε τὸ νόμο, οἱ συμμετοητὲς μας ἱερεῖς ἔκαναν λειτουργία. Ἡ συμμετοχὴ τῶν ὑπολοίπων στὸ ψαλτήρι ἦταν συγχινητική. Στὸ τέλος, πολλοὶ κοινώνησαν. Μετὰ τὴ Θ. Λειτουργία ἀπολαύσαμε τὸ ἐξαιρετικὸ τοπίο, ἡ μορφή καὶ τὰ χρώματα τοῦ ὁποίου εἶναι μοναδικὰ. Στὴν ἀντικρυνὴ κορυφὴ διακρίναμε ἓνα μικρὸ, λευκὸ ἐκκλησάκι. Ἐκεῖ βρέθηκε τὸ λείψανο τῆς ἁγ. Αἰκατερίνης. Ἡ κατάβασή μας ἀπὸ τὸ ὄρος ἦταν εὐκολώτερη. Μὲ τὸ δειλινὸ γνωρίζουμε τοὺς θησαυροὺς τῆς μονῆς: εἰκόνες καθαρῆς βυζαντινῆς τέχνης, μιὰ ἀπὸ τις σπουδαιότερες βιβλιοθῆκες σὲ χειρόγραφα, τὸ παρεκκλήσι τῆς ἁγίας Βάτου κ.ἄ.π.

Περιγράφοντας μὲ κάθε δυνατὴ συντομία τὴν παρουσία μας στὰ διάφορα προσκυνηματα, θὰ ἦταν παράλειψη νὰ μὴ ἀναφεροῦμε ἐν ὀλίγοις καὶ στοὺς ἀρχαιολογικοὺς τόπους τῆς Παλαιστίνης ποὺ ἐπισκεφθῆκαμε. Τὴν ἀρχαία Σεβάστεια ποὺ ἰδρύθηκε τὰ τέλη τοῦ 9ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὸν Ἰσραηλίτη βασιλιὰ Ἀμβοί, κυριεύθηκε ἀπὸ τὸν Ἀσσύριο Σαργῶν (80 - 40 π.Χ.) καὶ ἀπὸ τὸν Μ. Ἀλέξανδρο (40 αἰ. π.Χ.), γιὰ νὰ ἔλθει κατόπιν στὰ χέρια τοῦ Μ. Ἡρώδη (30 μ.Χ.). Σ' αὐτὴ τὴ νεκρὴ πολιτεία τὰ ὑπολείμματα τῶν ἀνακτόρων, τοῦ

ΟΙ «ΝΕΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ» ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΒΟΥΛΗ*

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλολ., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

ΙΣΤ'

Η ΘΕΣΙ ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, μὲ τὴν εὐκαιρίαν ὀργανώσεως ἐκπαιδευτικοῦ σεμιναρίου τῆς ὀργανώσεως «Σκοπιά», μὲ σκοπὸν τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν θυμάτων τῆς προκειμένου νὰ προωθοῦν ἀποτελεσματικώτερα τὰ συμφέροντά τῆς στῆ Χώρα μας, ἐξέδωκε εἰδικὸν μῆνυμα πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Τὸ μῆνυμα αὐτὸ καθορίζει τὰ ποιμαντικὰ πλαίσια

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 250 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 19 τεύχους.

στὰ ὁποία πρέπει νὰ κινουῦνται οἱ ἐφημέριοι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς στὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ὁμάδων αὐτῶν. Γι' αὐτὸ τὸ λόγον τὸ παραθέτομε ἐδῶ.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀρ.θ. Πρωτ. Φ. 955) 1735

Ἐν Ἀθήναις τῆ 2α Αὐγούστου 1984

Π ρ ὶ ς

Τὸ εὐσεβὲς Πλήρωμα

τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἀγαπητοί,

Στὴν ἐποχὴ μας, ἐποχὴ κρίσεως ἀξιών καὶ θεσμών,

ναοῦ, τοῦ θεάτρου, τοῦ τείχους, τοῦ κυκλικοῦ πύργου, ἐπιγραφῆς κ.ἄ. ὑπενθυμίζουσι τὴν σπουδαιότητα τῆς πόλεως, ἢ ὁποία μὲ τὸν καιρὸ ἐλαττωνόταν καθὼς ἤκμαζε ἢ γειτονικὴ Νεάπολη (Nablus). Στὴ Σεβάστεια ὁ χριστιανισμὸς διαδόθηκε ἀπὸ τὸ διάκονο Φίλιππο, ὁ ὁποῖος συναντήθηκε ἐκεῖ μὲ τὸν Σίμωνα τὸ Μάγο (Πράξ. 8, 9-14).

Ἡ ἐπίσκεψίς μας στὴ Μειγιδδὼ μᾶς γύρισε πίσω στὸ πρῶτον ἡμῶν τῆς 4ης χιλιετίας. Ἡ Μειγιδδὼ εἶναι μιὰ πόλις ἢ ὁποία ἐρευνᾶται ἀπὸ τοὺς ἀρχαιολόγους σὲ 20 στρώματα. Σήμερον στὸ χῶρον αὐτὸ διακρίνονται τὰ τεῖχη, οἰκοδομήματα, σταῦλοι ποὺ ἀνάγονται στὴν ἐποχὴ τοῦ βασιλεῖ Ἀχαβ καθὼς καὶ τὸ παλαιὸν σύστημα ὑδρεύσεως τῆς πόλεως. Αὐτὸ ἀποτελεῖται ἀπὸ μία σήραγγα διὰ τῆς ὁποίας μεταφερόταν νερὸ μὲχρι καὶ 40 μέτρα μέσα στὰ τεῖχη, ἀπὸ πηγὴν ποὺ ὑπῆρχε νοτιοανατολικά. Ἡ σπουδαιότητα τῆς Μειγιδδὼ ἦταν μεγάλη λόγῳ τῆς στρατηγικῆς τῆς θέσεως. Τὰ πολεμικὰ γεγονότα ποὺ διαδραματίστηκαν ἐδῶ, συνετέλεσαν στὴ σύνδεσίν τῆς μὲ ἐσχατολογικὰς ἀντιλήψεις: εἶναι ἢ Ἀρμαγεδδὼν τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως (16,16).

Ἐνα ἰδιαίτερα προσεγμένο κυκλικὸ ἀνάκτορον μὲ αἶθουσα ὑποδοχῶν (θέατρο), βοηθητικὸς χώρος καὶ ἐνδιαίτηματα, προστατευμένο ἀπὸ διπλὰ τεῖχη καὶ τέσσερις πύργους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ἀνατολικὸς διακρίνεται καλλίτερα, εἶναι τὸ Ἡρώδειον. Τὸ ἔφτιαξε ὁ Ἡρώδης καὶ τὸ ἐκάλυψε γιὰ νὰ ἀντιμετωπίζει ἀσφαλέστερα τοὺς ἐχθρούς του, ἀφοῦ ἀπ' αὐτὸ τὸ σημεῖον δεσπόζει ἢ Περαιὰ Ἰουδαία, ἢ ἔρημος τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἢ Ἰδουμαία.

Κατασκευάσμα τοῦ Ἡρώδη εἶναι καὶ τὸ φρούριον τῆς Μασάντα. Λόγῳ τῆς διαμορφώσεως τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ ὕψους ἀνεβαίνει ὁ ἐπισκέπτης στὸ φρούριον μὲ τελεφερίκ. Στὸ χῶρον ὑπάρχουν ἀνάκτορα τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἡρώδη, ἐνδιαίτηματα, λουτρά, χῶροι γιὰ τὸ προσωπικόν, ἀποθήκες, στέρνες, φούρνοι. Σκοπὸς τῆς κα-

τασκευῆς του ἦταν ἢ προφύλαξις τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἡρώδη σὲ ὄρες ἀνάγκης. Τὸ φρούριον εἶναι τὸ τελευταῖον ποὺ ἔπεσε μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 64 μ.Χ. Μέσα στὸ φρούριον ὑπάρχουν τὰ εἰρεῖνια βυζαντινῆς ἐκκλησίας τοῦ 5ου αἰ. Ἴσως χτίστηκε ἀπὸ μοναχοὺς τοῦ ἁγ. Εὐθυμίου, οἱ ὁποῖοι προτιμοῦσαν νὰ ὀρθώνουν ναὸ πάνω σὲ εἰρεῖνια. Στὸν ἀρχαῖον αὐτὸ ναὸ ἔχομε δείγματα ψηφιδωτῶν καὶ ἴσως τάφο μάρτυρα κάτω ἀπὸ τὴν ἁγία Τράπεζα.

Ὅχι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν Μασάντα ὑπάρχουν τὰ εἰρεῖνια τοῦ Qumran, τῆς ἰδιότυπης πολιτείας τῶν Ἑσσαίων στὰ παράλια τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης. Αὐτοὶ ποὺ ἀνῆκαν στὶς τάξεις τῶν Ἑσσαίων ἦσαν ἄνθρωποι ἀσκήσεως, προσευχῆς καὶ μελέτης τοῦ Νόμου. Οἱ πλύσεις καὶ οἱ καθάρσεις κατεῖχαν τὴν πρώτην θέσιν μέσα στὸ καθημερινόν τους πρόγραμμα. Γι' αὐτὸ καὶ στὴ νεκρῇ πλέον πολιτείᾳ τους εἶναι περισσότερα τὰ λουτρά ἀπὸ τὰ οἰκήματα. Ἡ κοινότης αὐτὴ πρόσφερε στὴ γενιά μας πλοῦτον χειρογράφων τὰ ὁποῖα σήμερον φυλάσσονται μὲ ἰδιαίτερη φροντίδα στὸ «Γέμενος τοῦ Βιβλίου» στὴν πόλιν τῶν Ἱεροσολύμων.

Τὴν 15ῆμερον παρουσία μας στὴ χώρα τοῦ Ἰσραὴλ σφράγισε ἢ ἐπίσκεψίς μας στὸ ναὸ τῆς ἁγ. Ταβιθά, στὸν Πύργον Εἰρήνης καὶ στὸ Ζωολογικὸν κήπον τοῦ Τέλλ Ἀβίβ.

Ὅλοι μας βαθιὰ συγκινημένοι ἀπ' αὐτὸ τὸ ταξίδιον ποὺ πραγματοποιήθηκε μὲ τὴν ὑποδειγματικὴν συνεργασίαν καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν, ἐκφράζομε καὶ ἀπ' αὐτὸ τὸ χῶρον τὶς εὐχαριστίας μας πρὸς ὄλους ἄσους συνέβαλαν στὴν ἐπιτυχίαν του καὶ ἰδιαίτερα πρὸς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχον Ἱεροσολύμων κ.κ. ΔΙΟΔΩΡΟΝ γιὰ τὴν συγκινητικὴν ὑποδοχὴν καὶ τὴν δεξιῶσιν ποὺ μᾶς ἐπεφύλαξε ἐν μέσῳ τῆς Σεπτῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος.

Οἱ τριτοετείς φοιτητὲς τοῦ Ποιμαντικοῦ Τμήματος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

οί άνθρωποι αναζητούν λύσεις στα προσωπικά, οικογενειακά, κοινωνικά, εθνικά και παγκόσμια προβλήματα. Νέοι άνθρωποι, απογοητευμένοι από πρόσωπα και καταστάσεις, αναζητούν τρόπους απόλυτου διώσεως της χριστιανικής αλήθειας, ενώ άλλοι καταλαμβάνονται από σύγχυση, χάνουν την προσωπική τους ταυτότητα και αναζητούν νόημα μέσα σε μια κοινωνία χωρίς νόημα.

Επιτήδεις εκμεταλλευτές επισημαίνουν το κενό αυτό, αυτοχειροτονούνται ως «προφήτες» και «σωτήρες» της ανθρωπότητας και ισχυρίζονται, πώς διαθέτουν «θείκη αθθεντία». «Διαβολοποιούν» την Έκκλησία, το κράτος, τους κοινωνικούς θεσμούς και διακηρύσσουν, πώς μόνο αυτοί έχουν την «λύση» και μπορούν να μεταβάλουν τη γη σε παράδεισο, αρκεί όλοι οι άνθρωποι να αναγνωρίσουν την αθθεντία τους, να ξεκολλωθούν την ιδεολογία που διαφημίζουν, να ένταχθούν στην ομάδα τους και να τους υπηρέτησουν χωρίς αντιρρήσεις, γιατί το θέλημά τους είναι: θέλημα του Θεού και ανταρσία έναντίον τους, είναι ανταρσία έναντίον του Θεού!

Το κόστος για τα θύματά τους είναι μεγάλο: απώλεια της προσωπικής σκέψης, της ελευθερίας, της δουλειάς, μεταβολή των σε τυφλά όργανα στην υπηρεσία κρυφών σκοπών. Πρόκειται, δηλαδή, για ποικιλώνυμες αίρετικές και παραθρησκευτικές ολοκληρωτικές ομάδες, για πραγματικά φασιστικά συστήματα, που καπηλεύονται το όνομα του Θεού προς απόκτηση εξουσίας πάνω σε ανθρώπινα όντα. Είναι θλιβερό να διαπιστώνη κανείς, ότι σε εποχή που τόσος λόγος γίνεται για τα ανθρώπινα δικαιώματα, αυξάνονται τέτοιες ομάδες, μάλιστα, κάτω από την προστασία του νόμου, τη συμπαράσταση μερίδος του Τύπου και των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Τις ημέρες αυτές οι «μάρτυρες του Ίεχωβά», μια ομάδα, δηλαδή, που συγκεντρώνει όλα τα χαρακτηριστικά που αναφέραμε, ξεχύνονται στους δρόμους της Αθήνας και πηγαίνουν από σπίτι σε σπίτι με έντολη ξένης οργανώσεως, ή οποία πραγματοποιεί εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα «Τό ελάχιστο θά γίνει χίλια». Το θέμα είναι χαρακτηριστικό για τις προθέσεις της ξενοκινήτου αυτής οργανώσεως: αποσκοπεί στην αύξηση της επιρροής της στη χώρα μας.

Πρόκειται για πολυεθνική εταιρία, ή οποία δρα στη χώρα μας με βάση την «συνθήκη φιλίας, εμπορίου και ναυτιλίας» μεταξύ της Ελλάδος και της χώρας, στην οποία εδρεύεται: το κέντρο αποφάσεων της οργανώσεως αυτής. Η συνθήκη αυτή, που επικυρώθηκε το 1954, επιτρέπει ελεύθερα στις εταιρίες της χώρας αυτής να αναπτύξουν στην Ελλάδα, ακόμη και θρησκευτική δραστηριότητα εις βάρος της Ορθόδοξου Εκκλησίας και να απολαμβάνουν μεταχειρίσεως του μάλλον ευνοουμένου κράτους, όπως ισχυρίζεται ή ίδια ή χιλιαστική εταιρία.

Καταγγέλλουμε στον Έλληνικό λαό, ότι ή εταιρία αυτή υποδεικνύει στους Έλληνες οπαδούς της να επικαλούνται την εμπορική αυτή σύμβαση με την ξένη χώρα και με αυτόν τον τρόπο τους κατατάσει όχι μεταξύ των Ελλήνων, αλλά στους ανταγωνιστές των ελληνικών συμφερόντων. Ταυτίζει ή Εταιρία αυτή την εξυπηρέτηση των συμφερόντων της με την λατρεία του Θεού, διακηρύσσει, πώς ή προώθηση αυτών των συμφερόντων είναι ο μόνος τρόπος για ν' αποφυγή κανείς τη «σφαγή» στον Αρμαγεδώνα και έτσι: άσκει στα δύστυχα θύματά της

αφάνταστη ψυχολογική δια, για να θέσουν τα συμφέροντα της ξένης εταιρίας της σε απόλυτη προτεραιότητα στη ζωή τους. Με αυτόν τον τρόπο καπηλεύεται: το όνομα του Θεού και προδίδει: το Ευαγγέλιο της έν Χριστώ ελευθερίας, της έν Χριστώ ελπίδας, της έν Χριστώ σωτηρίας.

Η στάσις της εταιρίας αυτής έγινε τον τελευταίο καιρό στην πατρίδα μας πολύ προκλητική: επιβάλλει: στα δύστυχα θύματά της να προβάλλουν τα συμφέροντά της στις λαϊκές αγορές και σε όλους τους πολυσύχναστους χώρους. Κατασκευάζει: διωμηνανία μηνύσεων, τις όποιες πρέπει: με έντολη της να υποβάλλουν οι οπαδοί της σε περίπτωση, που κάποιος θά επιχειρήσει να εμποδίσει τα σχέδιά της. Εκείνη, που επί 100 χρόνια τώρα και ακόμη και σήμερα υβρίζει: με χυδαίο τρόπο την Ορθόδοξη Εκκλησία και τους ιερείς της και ύποχεται: στους οπαδούς της, πώς ο Θεός τους θά τους αξιώσει να πλύνουν τα πόδια τους στο αίμα το δικό μας, δίνει: την έντολη στα δύστυχα θύματά της να υποβάλλουν μηνύσεις έναντίον κληρικών, με την κατηγορία της «καταχρήσεως εκκλησιαστικού αξιώματος» και για «εξύβριση θρησκείας»!

Μπροστά σ' αυτή τη νέα θλιβερή πραγματικότητα καλούμε το πλήρωμα της Εκκλησίας μας,

α) να έμβαιθύνη στην Ορθόδοξη πίστι, ή όποια πρέπει: να εκφράζεται με την καθημερινή μας ζωή.

β) Να πλαισιώσει τις ειδικές επιτροπές, που δημιουργούνται σε όλες τις ένορίες για την αντιμετώπιση της καταστάσεως αυτής.

γ) Να μη δέχεται: επισκέψεις αίρετικών και ιδιαίτερα «μαρτύρων του Ίεχωβά», γιατί ή οργάνωση αυτή, εκτός των άλλων «φακελώνει» τα υποψήφια θύματά της. Με εύγενεια και σταθερότητα πρέπει: να λεχθή στους επισκέπτες αυτούς, ότι δεν τους αναγνωρίζετε την ιδιότητα του διδασκάλου και δεν επιθυμείτε να σας ξαναενοχλήσουν. Με διακριτικότητα να τους προσφέρετε ένα ενημερωτικό έντυπο της Αρχιεπισκοπής και να τους συστήσετε να τηλεφωνήσουν εκεί, εάν επιθυμούν συζήτηση: πάνω σε θρησκευτικά θέματα.

Τά ανωτέρω αποδεικνύουν, πώς ή στάσις μας απέγαντι στους πλανημένους συνανθρώπους μας πρέπει: να ρυθμιστεί με βάση: το γεγονός, ότι πρόκειται: στις περισσότερες περιπτώσεις για θύματα: για ανθρώπους, που νομίζουν, πώς υπηρετούν τον Θεό, ενώ στην πραγματικότητα υπηρετούν τα συμφέροντα ξένης εταιρίας. Οι άνθρωποι αυτοί έχασαν την προσωπική τους ελευθερία, είτε από επιπολαιότητα, είτε κάτω από την επίδραση του έχθρου της ανθρωπίνης σωτηρίας, είτε και εξ αιτίας των ιδικών μας άμελειών και παραλείψεων. Πρέπει: συνεπώς να προσευχώμαστε γ' αυτούς τους πλανημένους αδελφούς μας, ώστε να οδηγήση ο Θεός και πάλι: τα θύματά τους προς την έν Χριστώ ελευθερία και την έν Χριστώ σωτηρία και να δοξάσουν μαζί με όλους μας τον Ένα και Τριαδικόν Θεόν, τον Πατέρα, τον Υιόν και τό Πνεύμα τό Άγιον.

Μετά πατρικών ευχών

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† Ο Άθηνών Σ Ε Ρ Α Φ Ε Ι Μ

ΤΕΛΟΣ

✠ Ειδήσεις που ενδιαφέρουν τους Έφημερίους ✠

ΤΑ ΤΕΛΗ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΟΣ
ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ

Την παρέμβαση του πρωθυπουργού ζήτησε τηλεγραφικώς ο Σύλλογος Κληρικών της Ί. Μητροπόλεως Πατρών, «ώστε να καταργηθεί ή διάταξη του Νόμου 1416)21.2.84 που υποχρεώνει τους Ναούς να καταβάλλουν στους Δήμους τέλη καθαριότητος».

Στό τηλεγράφημα τονίζεται ότι οι Ναοί και μάλιστα οι πτωχότεροι, που είναι και οι περισσότεροι, «δεν αντέχουν να πληρώνουν και δημοτικά τέλη, διότι το 54ο) επί των άκαθαρίστων εισπράξεων των Ναών πηγαινει σε διάφορα Ταμεία...». Από την μη ανάκληση της σχετικής διατάξεως του Νόμου αυτού και την άποστολή των ενταλμάτων εισπράξεως δημοτικών τελών έχει επέλθει άνασφάλωση στα έκκλησιαστικά Συμβούλια και στους ενορίτες.

Παρομοίου περιεχομένου τηλεγράφημα κοινοποίησε ο Σύλλογος στους ύπουργους Έσωτερικών, Παιδείας και Προεδρίας καθώς και στους βουλευτάς και το νομάρχη Άχαΐας και τον δήμαρχο Πατρέων.

ΜΕΓΑΛΗ ΔΩΡΕΑ
ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ

Ο Ιερομόναχος π. Άναστάσιος Ντάβος (συνταξιούχος κληρικός της Ί. Αρχιεπισκόπης Άθηνών), με συμβολαιογραφική πράξη του δώρισε στην Άποστολική Διακονία μία Ιδιόκτητη πενταόροφη οικοδομή που βρίσκεται στο Παγκράτι, με τον όρο τὰ έξ αυτής εισοδήματα να διατίθενται για την προαγωγή του έργου της έξωτερικής Ίεραποστολής.

Η δωρεά έγινε άποδεκτή από το Κεντρικό Διοικητικό Συμβούλιο της Άποστολικής Διακονίας, ο πρόεδρος του οποίου, Μακ. Άρχιεπίσκοπος Άθηνών κ. Σεραφείμ, εύχαρίστησε έγγραφως και θερμώς τον γενναϊόδωρο ευεργέτη.

ΙΕΡΕΙΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ
ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΕΠΙΔΟΜΑ

Σύμφωνα με την ύπάρχουσα νομολογία, οι ιερείς - εκπαιδευ-

Του κ. Εύαγγέλου Π. Λέκκου

τικοί λαμβάνουν χρονοεπίδομα και από τις δύο θέσεις (ιερέως και εκπαιδευτικού), για τον χρόνο όμως που διανύεται σε κάθε μία από τις ανωτέρω θέσεις. Αυτό γίνεται γιατί η ύπηρεσία του εκπαιδευτικού είναι άυτοτελής και άνεξάρτητη από την ύπηρεσία του ιερέως, ή όποια είναι συναφασμένη με τη θρησκευτική συνείδηση και έξλεύθερη τέλεση της λατρείας.

Κατά συνέπεια η προύπηρεσία εκπαιδευτικών (ιερέων) ως διακόνων και έφημερίων, πριν το διορισμό τους στη θέση εκπαιδευτικού, δέν μπορεί να μεταφερθεί και να προσμετρηθεί, για χρονοεπίδομα και μισθολογικό κλιμάκιο στη θέση του εκπαιδευτικού, παρά μόνο στη θέση που διανύθηκε (δηλ. του έφημερίου).

Η ανωτέρω ρύθμιση περιέχεται στο ύπ' άρ. 53495)2193) 1985 έγγραφο του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Δ/ση 4η Μισθολογίου).

ΔΗΛΩΣΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΠΟΛΥΘΕΣΙΑ

Σε συνέντευξη του ό ύπουργός Έργασίας (περιοδ. «ΕΝΑ», 10.10.85 σ. 15), δήλωσε ότι στο νομοσχέδιο που ετοιμάζει η κυβέρνηση για την κατάργηση της πολυθεσίας θα περιληφθούν και οι κληρικοί - εκπαιδευτικοί. Η δήλωση έχει ως έξής:

«Έχουμε επίσης τους παπάδες. Άρκετοι άπ' αυτούς είναι συγχρόνως καθηγητές σε γυμνάσια και λύκεια. Με το νόμο που έφτιαξε η κυβέρνηση για την κατάργηση της πολυθεσίας στο δημόσιο τομέα, δέν μπορούσαμε να καταργήσουμε τη μία από τις δύο δουλειές τους. Ξέρετε γιατί; Εΐχαν δημιουργήσει ομάδες πίεσης, που τότε δέν μπορούσαμε να διαλύσουμε. Τώρα καταβάλλουμε προσπάθειες και είμαι σίγουρος ότι θα τὰ καταφέρουμε».

ΑΥΞΗΣΗ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ
ΤΟΥ TAKE

Με την ύπ' άρ. Φ 60/οϊκ. 2005/ 18.7.85 (ΦΕΚ 467/85 τ. Β') ά-

πόφαση του ύπουργού Κοιν. Άσφαλίσεων, αύξάνονται οι συντάξεις του TAKE ως έξής:

«1. Αύξάνονται από 1.5.85 οι συντάξεις που άπονεμήθηκαν μέχρι 30.4.1985 και αυτές που θα άπονεμηθούν, ύπολογιζόμενες στις άποδοχές της 31.12.1981, βάσει του άρθρου 18 του Καταστατικού του Τ.Α.Κ.Ε. ως έξής:

α) Για σύνταξη ή βοήθημα ή Τμήμα αυτών μέχρι 50.000 δρχ. κατά 20ο)ο.

β) Για τμήμα σύνταξης ή βοηθήματος από 50.001 μέχρι 75.000 δρχ. κατά 10ο)ο.

γ) Για τμήμα σύνταξης ή βοηθήματος από 75.001 μέχρι 100.000 δρχ. κατά 5ο)ο.

2. Ορίζεται ως κατώτατο όριο συντάξεων που καταβάλλονται από το Τ.Α.Κ.Ε. για τους μὲν συνταξιούχους λόγω γήρατος και άναπηρίας το ποσό των είκοσι τριών χιλιάδων δραχμών (23.000) για δὲ τους συνταξιούχους λόγω θανάτου το ποσό των δέκα όκτώ χιλιάδων (18.000) από 1.5.1985».

ΤΟ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ

Το Ένοριακό Φιλόπτωχο Ταμείο του Ί. ναού Άγίου Νικολάου Χαλανδρίου ψήφισε έξωτερικό Κανονισμό, «περί συστάσεως και λειτουργίας Ύποεπιτροπών» του Ταμείου, σε εφαρμογή διατάξεως του άρθρου 6 του Καταστατικού των Ένοριακών Φιλοπτώχων Ταμείων της Άρχιεπισκόπης και σε έκτέλεση σχετικού έγγραφου του Μακ. Άρχιεπισκόπου κ. Σεραφείμ, για την άρτιότερη, κατά το δυνατόν, όργάνωση του φιλανθρωπικού έργου της Έκκλησίας.

Οι Ύποεπιτροπές που συνιστώνται είναι: Σ υ μ π α ρ α σ τ ά σ ε ω ς οικογενείας, άσθενών, ύπερηλικών, φυλακισμένων, φιλανθρωπικών ίδρυμάτων, άντιμεταπίσεως έκτάκτων άναγκών, και άχρήστων ειδών. Με τον Κανονισμό ρυθμίζονται οι άρμοδιότητες κάθε Ύποεπιτροπής και άλλα συναφή θέματα.